

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра теорії і практики перекладу з англійської мови

Кваліфікаційна робота магістра з перекладознавства
на тему: «Фіксація авторських okazіоналізмів у художньому просторі:
аналіз англо-українських підкорпусів»

Студента групи Па 54-23

факультету перекладознавства

освітньо – професійної програми

Перекладознавство: професійно – орієнтований переклад (англійська мова і друга
іноземна мова)

за спеціальністю 035 Філологія

Захарова Антона Андрійовича

Допущена до захисту

«_____» _____ 2024 року

Науковий керівник:

доктор філологічних наук,
професор Анохіна Т.О.

Завідувач кафедри теорії і практики
перекладу з англійської мови

_____ доц. Мелько Х. Б.

(підпис)

(ПІБ)

Національна шкала _____

Кількість балів: _____

Оцінка: ЄКТС

Київ – 2024

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE

KYIV NATIONAL LINGUISTIC UNIVERSITY

Department of Theory and Practice of Translation from English

Master Degree Thesis in Translation Studies

**under the title: “Fixation of the Author’s Occasionalisms in Fictional Space
(Based on OPUS English-Ukrainian Sub- Corpora Material)”**

Group Pa 54-23

School of translation studies

Educational Programme Translation Studies: Specialized Translation (English and
Second Foreign Language)

Majoring 035 Philology

Zakharov Anton Andriyovich

Research supervisor:

Tetiana Anokhina

Doctor of Philology,

Professor

Kyiv – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1.....	6
ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДГРУНТЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЕКСИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВІДТВОРЕННЯ ОКАЗІОНАЛІЗМІВ У ХУДОЖНЬОМУ ПРОСТОРІ	6
1.1 ОКАЗІОНАЛІЗМ ЯК ЛІНГВІСТИЧНЕ ТА ФІЛОЛОГІЧНЕ ЯВИЩЕ В ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТІ.....	6
1.2 ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ СТРАТЕГІЇ І СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ ПРИ ВІДТВОРЕННІ ОКАЗІОНАЛІЗМІВ У СУЧАСНОМУ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ.....	9
1.2.1 <i>Лексичний еквівалент</i>	9
1.2.2 <i>Перифраз</i>	10
1.2.3. <i>Контекстуальний переклад</i>	10
1.2. 4. <i>Адаптація</i>	11
1.3 ВИБІР СТРАТЕГІЇ ПЕРЕКЛАДУ	11
1.4 <i>Глобальні стратегії перекладу</i>	11
1.5 <i>Конкретні способи перекладу</i>	12
1.5.1 <i>Транскодування</i>	13
1.5.2 <i>Калькування</i>	14
1.5.3 <i>Функціональна заміна</i>	15
1.6 ПЕРЕКЛАД ОКАЗІОНАЛЬНОЇ ЛЕКСИКИ КРІЗЬ ПРИЗМУ ХУДОЖНЬОГО ДИСКУРСУ	17
Висновки до розділу 1.....	20
РОЗДІЛ 2.....	22
МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧОГО АНАЛІЗУ ОКАЗІОНАЛІЗМІВ.....	22
2.1 АНАЛІЗ СТРУКТУРИ СЛОВОТВОРЕННЯ ОКАЗІОНАЛІЗМІВ.....	22

2.2 МЕТОДОЛОГІЯ АНАЛІЗУ ТА ТЕОРІЇ СЕМАНТИКИ ОКАЗІОНАЛІЗМІВ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ	25
2.3 ПРИНЦИПИ, МЕТОДИ ТА ЕТАПИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОКАЗІОНАЛІЗМІВ	32
2.3.1. <i>Етапи дослідження okazіоналізмів</i>	34
Висновки до розділу 2.....	42
РОЗДІЛ 3.....	43
ВІДТВОРЕННЯ ОКАЗІОНАЛІЗМІВ У ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ НА БАЗІ ТВОРІВ РОАЛЬДА ДАЛА».....	43
3.1 ОКАЗІОНАЛІЗМИ ТВОРІВ Р. ДАЛА: АНАЛІЗ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ	43
3.2 ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ВІДТВОРЕННЯ ОКАЗІОНАЛІЗМІВ	58
3.3 КІЛЬКІСНЕ ОБЧИСЛЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ОКАЗІОНАЛІЗМІВ У ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ	59
Висновки до розділу 3.....	60
ВИСНОВКИ	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	63
ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	69
ДОДАТОК.....	70
ДОДАТОК.....	70
РЕЗЮМЕ.....	77

ВСТУП

У світі лінгвістики та літературного перекладу, особливо у контексті художнього перекладу, велике значення має відтворення лексичних особливостей в певному тексті, зокрема таких новоутворень як okazіоналізми (Кайрала, 2013). Твори Роальда Дала “*Charlie and the Chocolate Factory*”, “*James and the giant peach*”, “*Charlie and the Chocolate Factory*” та їх переклади Віктора Морозова *ВДВ (великий дружній велетень*“, “*Чарлі і шоколадна фабрика*”, *Джеймс і гігантський персик*” стали основою для аналізу авторських неології в створеному корпусі текстів.

Новим є підход і спроба аналізу okazіональної лексики в створеному корпусі творів Роальда Дала, що є досить багатим на okazіональні утворення, що простежуються в англо-україномовних паралелях.

Okazіоналізм – це термін, який характеризуються обмеженим вживанням у певних ситуаціях чи контекстах в художній літературі. Він може мати важливе значення для збереження автентичності та естетичності оригінального твору у перекладі. Окрім мас – медійного дискурсу, okazіональні слова та словосполучення найчастіше можна знайти саме в художніх творах, які виступають найбагатшим джерелом вдосконалення лексики – семантичного складу мови. Автори створюють okazіоналізми, які відіграють роль засобів автентичності виразності, з метою збагатити літературні тексти та зробити їх більш цікавими для сприйняття.

У той же час індивідуальні – авторські новоутворення вважають однією з найважливіших і найзабарвлених складових, що характеризують конкретний стиль автора. Віктор Морозов (2005, 2009, 2015) стає перекладачем, що транслює okazіоналізми Роальда Дала до широкої аудиторії.

В перекладознавстві okazіоналізми відіграють важливу роль, оскільки їх відтворення в перекладі може становити значні виклики для перекладача.

Це пов'язано з тим, що okazіоналізми часто мають важливий смисловий контекст або асоціації, які можуть бути важливими для збереження в перекладі.

Актуальність дослідження зумовлена недостатньою вивченістю художньої okazіональності в межах галузі лінгвістики, зокрема взаємозв'язком функціонування okazіоналізмів і авторським ідіостилем. Доцільність науково – практичного дослідження також проявляється у важливості вивчення проблем адекватної передачі та збереження індивідуального стилю автора при перекладі okazіоналізмів.

Мета дослідження полягає в аналізі перекладу okazіоналізмів у межах художнього дискурсу, а саме на матеріалі перекладних версій англomовної літератури, а також у визначенні okazіональних новоутворень як невід'ємного елемента ідіостилю автора як в текстах оригіналу, так і в текстах перекладу.

Поставлена мета зумовлює вирішення наступних завдань:

- розглянути основні критерії визначення поняття “okazіоналізм” у сучасному мовознавстві;
- проаналізувати запропоновані класифікації okazіональних новоутворень; – визначити поняття авторського ідіостилю та okazіоналізмів як його невід'ємного елемента;
- визначити структурний та семантичний аспекти;
- охарактеризувати особливості вживання індивідуально – авторських новоутворень у художньому дискурсі;
- охарактеризувати особливості перекладу okazіоналізмів у художньому дискурсі;
- дослідити перекладацькі стратегії та тактики у відтворенні okazіоналізмів Роальда Дала засобами української мови.

Об'єктом нашого дослідження постають okazіоналізми у перекладознавчому вимірі. Предметом дослідження – способи відтворення індивідуально – авторських okazіоналізмів у перекладі. Матеріалом

дослідження обраний корпус творів Роальда Дала (3 оригінальних твори) та їх україномовні переклади (3 переклади), виконані Віктором Морозовим.

За структурою кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів із висновками до кожного з них, висновків до всієї роботи, використаних джерел, додатків і резюме.

У вступі обґрунтовано вибір теми дослідження, її новизна та актуальність, сформульовано мету та визначено завдання кваліфікаційної роботи, зазначено методи дослідження та його практичне значення.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДГРУНТЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЕКСИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВІДТВОРЕННЯ ОКАЗІОНАЛІЗМІВ У ХУДОЖНЬОМУ ПРОСТОРИ

1.1 Оказіоналізм як лінгвістичне та філологічне явище в перекладознавстві

Оказіоналізм – це лексичне явище, яке полягає в тому, що слова або вирази, що використовуються в мовленні, залежать від конкретної ситуації чи обставин, а не мають загальноживаного характеру. Вони можуть бути характерними для певного жаргону, професійної групи, регіональної мови або навіть індивідуального спілкування.

У лінгвістиці оказіоналізми відіграють важливу роль, оскільки перекладач повинен здатися ситуації, в якій вживається вираз або слово, щоб вибрати належний еквівалент в цільовій мові (Грищенко, Мацько, & Плющ, 2002). Оскільки оказіоналізми можуть мати обмежений контекст, їх переклад може бути складним завданням. Перекладач повинен мати глибоке розуміння мови і культури як джерела, так і мови, в яку відбувається переклад, щоб відтворити не лише лексичне значення, але й тонкості вживання термінів у конкретному контексті.

Філологічний аспект оказіоналізмів включає дослідження їх походження, етимології та еволюції використання в мовленні. Це допомагає зрозуміти, які чинники сприяли появі та розповсюдженню таких лексичних одиниць, а також як вони змінюються з часом і відмінностями в мовленні різних соціокультурних груп.

Загальні характеристики оказіоналізмів, незалежно від контексту їх вживання, були проаналізовані багатьма лінгвістами (Клименко, Климова, Бурмак, 2011).

Контекстуальна або ситуативна залежність є важливою ознакою okazіоналізмів. Вони залежать від контексту, в якому вони вживаються, і можуть втрачати своє значення за його межами. Вони виконують художню функцію в певному тексті і зберігають свої характеристики, такі як свіжість і новизна, саме в цьому контексті. Інтерпретація авторських новоутворень часто залежить від контексту, у якому вони вживаються.

Деякі дослідники класифікують okazіоналізми як підвид неологізмів, розрізняючи їх на загальномовні, призначені для позначення фактів навколишньої дійсності, та індивідуально-авторські, які створені з естетичною метою. Okazіоналізми також часто називають авторськими неологізмами, підкреслюючи естетичну та художню мету їх створення. Різниця в термінології полягає в тому, що okazіоналізми, створені випадково, залишаються анонімними, в той час як індивідуально – авторські новоутворення можуть бути пов'язані з відомим автором.

Okazіоналізми відрізняються від звичайних, створених мовцями у процесі мовлення. Вони не часто використовуються у спілкуванні і їх вживання обмежене певними контекстами, такими як художні твори. Порівнявши визначення okazіоналізмів, спираючись на контексти, в яких вони вживаються, можна побачити їх функціональну різницю. Okazіоналізми, створені в процесі мовлення чи зустрічені у засобах масової інформації, можуть використовуватись лише одноразово, в той час як авторські неологізми можуть стати наскрізними всього твору автора (Клименко, Климова, Бурмак, 2011).

Поява авторських новотворів зумовлюється прагненням свіжо і оригінально позначити певний елемент об'єктивної дійсності, намаганням подолати мовний стандарт, щоб посилити загальний емоційний вплив поетичного контексту на читача, збагатити образну палітру твору. Проте, при створенні авторських неологізмів, письменник позначає не лише елементи об'єктивної дійсності, а й нереальні, існуючі лише в його свідомості, суб'єктивні предмети, явища чи істоти. Особливо це стосується творів жанру

фентезі, де автор не обмежений лише реальним світом та дійсністю, а може створювати нові світи і позначати його елементи за допомогою okazіоналізмів.

Належність до мовлення, створюваність (невідтворюваність), словотвірна похідність, ненормативність, функціональна одноразовість, експресивність, номінативна факультативність, синхронно – діахронна дифузність, індивідуальна належність.

Водночас характерною ознакою okazіоналізмів є особливість, яку визнають усі мовознавці, – це контекстуальна або ситуативна належність. Більшість okazіоналізмів, виникнувши в мовленні, так і залишилися за межами мовної системи, тому okazіоналізми завжди індивідуальні, й відсутність контексту дає можливість сприймати їх як слова з лише можливими значеннями.

Відмінність у визначенні okazіоналізмів пояснюється різними підходами того чи іншого дослідника до описуваного явища. Це дає можливість розглядати okazіоналізми з різних поглядів, що сприяє вивченню їхніх особливостей.

1.2 Перекладацькі стратегії і способи перекладу при відтворенні оказіоналізмів у сучасному перекладознавстві

Оказіоналізми, нові слова і фрази, як створені надприродною силою Роальда Дала, не можуть не захоплювати. Накопичені в корпусі перекладних творів Рольда Дала вони є прикладом перекладацьких рішень, перетворень, модифікацій, кодифікацій фентезійних смислів (Hunt, 2012, p. 177). Всі вони були розглянуті як лінгвістичне явище та стали предметом корпусних досліджень (Гладкова, 2010).

Їх унікальні особливості створюють складнощі для перекладачів і потребують специфічних підходів у процесі відтворення в іншій мові.

Основні характеристики оказіоналізмів:

Оказіоналізми виникають у конкретних ситуаціях мовлення і не є стійкими частинами мови.

У процесі перекладу оказіоналізмів, перекладачам доводиться враховувати не лише лексичне значення, але й контекстуальну та ситуативну належність, щоб передати їхню експресивність та особливості вживання.

Для успішного перекладу оказіоналізмів у сучасному перекладознавстві застосовуються різні стратегії та методи, що ґрунтуються на ретельному аналізі контексту та специфічних особливостях кожного випадку, розглянемо основні із них.

1.2.1 Лексичний еквівалент

Ця стратегія використовується, коли в мові приймаючої аудиторії існує точний аналог оказіоналізму. Тобто певне слово або словосполучення в певній мові перекладу вже має своє значення, яке може бути використане щоб описати оказіоналізм.

Взагалом ця стратегія допомагає швидко та ефективно дати визначення чи підходящу заміну певному такому слову чи авторському новоутворенні .

Однак, треба зазначити, що ця стратегія не завжди може передавати унікальність авторського задуму або емоційне забарвлення okazіоналізму. Тому перекладач повинен обирати лексичний еквівалент з обережністю, щоб не втратити індивідуальність та автентичність оригінального вислову, особливо коли okazіоналізм виконує ключову роль наприклад у художньому тексті.

1.2.2 Перифраз

У випадках, коли точний лексичний еквівалент відсутній, може застосовуватися перифраз – виразні описи або пояснення для передачі сенсу okazіоналізму. Іноді такий метод використовується коли немає чіткого відповідного слова в мові перекладу та перекладачі, особливо перекладачі художньої літератури вдаються до приблизного описання такого новоутворення та намагаються максимально емоційно передати саму суть okazіонального слова та виразити таке поняття одним словом чи словосполученням подібним виразом, щоб збагатити як і читача, так і передати ідею автора. Проте, перифраз може зробити переклад більш громіздким, і частина мовної гри або компактності okazіоналізму може призвести до її втрати і саме тому важливо, щоб перекладач дотримувався балансу між точністю передачі змісту і легкістю передачі.

1.2.3. Контекстуальний переклад

Перекладач враховує контекст вживання okazіоналізму та вибирає відповідне відтворення, що відображає сутність оригіналу. Вибір цього прийому при перекладі залежить напряду від задачі, яка стоїть перед перекладачем: зберегти колорит нової мовної одиниці із можливими втратами для лексики або передати значення мовою перекладу, загубивши при цьому самий окрас okazіоналізму. Таким чином, перекладач виконує роль не тільки посередника між перекладом тексту автора та його

завершеним форматом, а й творчим інтерпретатором, що допомагає читачеві повною мірою відчувати колорит авторського задуму.

1.2. 4. Адаптація

У деяких випадках може використовуватися адаптація, коли перекладач створює новий термін, що адекватно відображає сенс okazіоналізму у цільовій мові. При такій стратегії перекладач може вигадати чи приблизно описати нове авторське слово використовуючи свої перекладацькі навички за для чіткого розуміння новоутворення та його подальшого використання у перекладі.

Однак такий спосіб може призвести до втрати оригінальної стилістики або авторської гри зі словом, оскільки новий термін може не повністю відтворити унікальність і новизну оригінального слова. Незважаючи на це, адаптація часто є оптимальним вибором, коли необхідно поєднати доступність і точність передачі сенсу.

1.3 Вибір стратегії перекладу

Перекладацький процес розпочинається з вибору стратегії, що відповідає кожному конкретному випадку okazіоналізму. Обираючи корпус творів Роальда Дала, було зрозуміло, що це – поле дивних знахідок.

Перекладач, Вітор Морозов, майстерно передав okazіоналізми Роальда Дала в трьох книгах-перекладах за редакцією І. Малковича та О. Негребецького. Переклад на українську мову є канонічним, а переклад Віктора Морозова *ВДВ (великий дружній велетень*“, *“Чарлі і шоколадна фабрика*”, *Джеймс і гігантський персик*” стали знахідкою для опису okazіоналізмів.

1.4 Глобальні стратегії перекладу

Вибір стратегії перекладу є основним етапом у відтворенні okazіоналізмів. Перекладач вирішує, яку стратегію обрати залежно від мети перекладу, характеру твору та цільової аудиторії. Наприклад, перекладаючи казкові okazіоналізми у творах Дала, Віктор Морозов застосував комплексний підхід, поєднуючи адаптацію, калькування і перифраз для збереження унікального стилю автора.

Стратегія повинна забезпечувати як доступність, так і точність, передаючи не лише зміст, але й атмосферу оригінального твору.

Okazіоналізми є важливим елементом авторської мови, оскільки вони додають тексту унікальність і відображають креативність автора. При перекладі okazіоналізмів перекладач стикається з низкою викликів, серед яких – передача смислового, стилістичного та культурного значення, що закладено в оригіналі. Особливо складними в цьому плані є okazіоналізми, створені на основі гри слів, неологізмів та специфічних культурних алюзій. Для досягнення адекватності перекладу перекладачеві часто доводиться вдаватися до різноманітних перекладацьких трансформацій, які допомагають передати основну ідею та настрій, зберігаючи при цьому унікальний стиль автора.

Перекладач повинен вибрати між форенізацією та доместикацією, залежно від цільової аудиторії та мети перекладу. Обираючи заміну в іншому текстовому уривку, перекладач компенсує можливі втрати. Однак переклад виявився напрочуд точним, що стає очевидним після аналізу фактичного матеріалу.

1.5 Конкретні способи перекладу

Тут перекладач має на вибір різні методи, такі як транскодування, калькування, в той час коли транскодування дозволяє зберегти основну форму слова, але може втрачати його зміст відповідно в процесі перекладу,

тоді як калькування передає структуру мовної одиниці, хоча іноді звучить нереалістично та можливо незрозуміло.

Також спосіб функціональної заміни дає можливість змістовно адаптувати okazіоналізм до стандартних реалій читачів різних аудиторій, а створення нових слів допомагає перекладачу передати творчу уяву автора та збагатити оригінальністю сам текст перекладу.

Культурні особливості і контекст, в яких створено оригінальний твір, безпосередньо впливають на сприйняття okazіоналізмів у цільовій аудиторії. Okazіоналізми можуть бути складними для розуміння не лише через відсутність прямого відповідника в іншій мові, а й через культурну відмінність. Для адекватного перекладу перекладач повинен розуміти культурний контекст та звертати увагу на культурні асоціації, що супроводжують okazіоналізм у вихідному тексті. Приклади з англійської та української культур демонструють, що те, що є загальноприйнятим або зрозумілим в одній культурі, може бути незнайомим і навіть незрозумілим у іншій. Отже, перекладач повинен знайти спосіб адаптувати okazіоналізм так, щоб він викликав у читача подібні асоціації, навіть якщо форма і значення слова дещо зміняться.

1.5.1 Транскодування

Цей метод передбачає відтворення оригінального звучання або вигляду okazіоналізму за допомогою фонетичних та графічних засобів.

Морфологічні трансформації допомагають адаптувати структуру okazіоналізмів до граматичних правил цільової мови, зберігаючи при цьому їхній унікальний стиль. Наприклад, додавання або зміна суфіксів може допомогти зберегти індивідуальність слова і водночас підпорядкувати його граматичним нормам української мови. Морфологічні трансформації дозволяють зберегти творчу складову okazіоналізму, при цьому роблячи його зрозумілим для цільової аудиторії.

Власні назви в корпусі Роальда Дала транслітеруються, з'являються ума-лумпи (англ. *Ootra-Lootpas*), вигадані істоти, що передаються транслітерацією.

Фонетичні трансформації дозволяють перекладачеві зберігати звукову структуру оригінального слова, що особливо важливо у випадках, коли звучання є важливим для сприйняття слова. Наприклад, вигадані імена або назви, створені на основі незвичайних комбінацій звуків, можуть бути адаптовані так, щоб зберігати звуковий ефект, проте відповідати фонетичним нормам цільової мови. Такий підхід дозволяє перекладачеві створити нове слово, яке зберігає відчуття оригіналу, проте залишається зрозумілим і природним для носіїв цільової мови.

1.5.2 Калькування

Це буквальный переклад оказіоналізму, який може бути дослівним або приведеним до схожого лексичного значення. На сторінках творів Роальда Дала бачимо Снодува (англ. *Dream-Blower*) та Кровопивача (англ. *Bloodbottler*).

Вплив культурних контекстів на переклад оказіоналізмів є надзвичайно важливим, оскільки такі слова часто відображають унікальні аспекти культури, менталітету та традицій автора. Перекладач, щоб передати значення та функцію оказіоналізму, повинен зважати на культурні особливості обох мов. Наприклад, деякі слова можуть асоціюватися з конкретними традиціями, і для їх адекватного розуміння інколи потрібне пояснення або адаптація.

Культурні особливості тексту оригіналу можуть містити алюзії, які є зрозумілими лише в межах певної культури. Твори Роальда Дала, наприклад, насичені англомовними конотаціями, які можуть бути невідомі українському читачеві. Тому перекладач має враховувати ці нюанси, щоб уникнути втрати змісту чи спотворення значення.

Адаптація культурних елементів передбачає зміну певних аспектів оригінального тексту для того, щоб він був зрозумілим цільовій аудиторії. Це може включати заміну реалій або коротке пояснення культурно специфічних явищ, що допомагає читачам глибше зрозуміти контекст.

Переклад культурно специфічних okazіоналізмів часто вимагає творчого підходу, оскільки прямих відповідників в іншій мові може не існувати. Перекладач має знайти баланс між збереженням оригінального стилю та забезпеченням зрозумілості для читача. Це може включати створення нових слів або використання описових форм для передачі значення.

Трансформації в перекладі okazіоналізмів є важливими для передачі не тільки лексичного змісту, але й емоційної виразності тексту. Семантичні, фонетичні, морфологічні та стилістичні трансформації допомагають відтворити особливості оригіналу, адаптуючи їх до норм цільової мови. Кожен з цих типів трансформацій відіграє свою роль у збереженні художньої цінності перекладу, зокрема через адаптацію ритму, звучання, структури слів і стилістичних прийомів.

Роль перекладача як культурного посередника полягає в тому, щоб забезпечити належну передачу значення та емоційного забарвлення okazіоналізмів, зберігаючи при цьому культурні нюанси обох мов. Завдяки обізнаності з культурою як оригіналу, так і цільової мови, перекладач досягає ефективного діалогу між текстом і читачем, створюючи текст, який не лише передає зміст, а й зберігає атмосферу оригіналу.

1.5.3 Функціональна заміна

Цей підхід передбачає використання вже існуючих слів у мові перекладу, але з новим значенням. Створення нових слів: це найбільш креативний метод, коли перекладач вигадує нові слова з метою передачі

семантики оригінального okazіоналізму. Цей підхід може збагатити мову перекладу і емоційно забарвити текст.

Крім цього, важливим елементом є адаптація до цільової аудиторії та збереження контекстуальної специфіки оригіналу. Перекладачі повинні уважно обирати стратегії та методи, враховуючи особливості тексту, авторські наміри та очікування читачів.

Як відомо, в практиці перекладу зустрічаються і випадки опущення okazіонального слова. Okazіоналізмам притаманні унікальні риси, через ігнорування яких в процесі перекладу, може порушитись цілісність сприйняття тексту.

Саме тому, якщо у мові перекладу відсутні еквіваленти, це не означає, що значення лексичних одиниць неможливо передати у тексті перекладу. Якщо значення нового слова не відоме, можна відтворити його за допомогою розглянутих способів.

Часто при перекладі okazіоналізму використовують вже існуюче в мові слово, надаючи йому нового значення, найчастіше це стосується перекладу індивідуально – авторських власних назв. Даний метод перекладу спрямований на доместикацію – адаптацію для українських читачів. Такий засіб перекладу називають також функціональною заміною.

Найбільш креативним засобом передачі okazіоналізму є створення нового слова. Створення власного okazіоналізму можна вважати найскладнішим способом, при якому перекладач вигадує власне новоутворення, за умови збереження семантики, вкладеної автором в оригінальний okazіоналізм. Перекладачі рідко вдаються до такого способу, проте застосовуючи його, вони не лише емоційно забарвлюють текст твору, але й збагачують мову перекладу.

Отже, при перекладі okazіоналізмів перекладачі частіше використовують методи доместикації, такі як функціональна заміна, створення нових слів, описовий переклад та аналогічний переклад, ніж методи форенізації, такі як транскодування та калькування. Важливо

пам'ятати, що при перекладі okazіоналізмів необхідно кожен випадок творчо опрацьовувати і розглядати можливість комбінування різних методів перекладу з іншими типами перекладацьких трансформацій.

1.6 Переклад okazіональної лексики крізь призму художнього дискурсу

У процесі перекладу художніх творів, okazіоналізми виступають особливою справою. Вони, як чарівні ключі до таємничого світу авторської уяви, надають тексти нового блиску та приваблюють читача своєю експресивністю.

Відтворити особливість стилю письменника стає є задачею успішного перекладу. Перекладач чукає нове слово, створює власний okazіоналізм, відтворює переспів оригінального твору. Нові слова, нові істоти, нові географічні назви, все – це творіння Роальда Дала.

Його стиль характеризується незліченою кількістю нових слів, вигуків, цікавих нових дієслів та прикметників, okazіональними утвореннями, що представляють собою унікальне словотворення. Роальд Дал має свій власний стиль, свою індивідуальність. Він суттєво збагатив мови, надавши їй безліч нових грайливих відтінків. Перекладач, в свою чергу – також митець, оскільки він створює новий твір, фактично – переспів.

Різноманіття ситуацій спілкування викликало появу різних класифікацій дискурсів, які пропонувалися вченими. Ці класифікації охоплюють як загальні уявлення про дискурс, так і більш конкретні аспекти. Мовна та етномовна специфіка дискурсу виявляється у лінгвокультурних та жанрових особливостях і виражається у різному використанні дискурсивних моделей у різних лінгвістичних культурах.

Тому для розуміння відмінностей між видами дискурсів важливо дослідити поняття жанрової класифікації дискурсу. Основи такої класифікації мають старі коріння. У цьому контексті художній дискурс

розглядається перш за все як жанр художньої літератури. Однак важливо зауважити, що дискурс, включаючи художній, не обмежується лише текстом або його жанровими особливостями. Поняття дискурсу включає складний комунікативний процес, який охоплює спільне знання, комунікативні цілі, когнітивні системи учасників та їх культурну компетентність.

Текстові повідомлення у вербальному вираженні відображають культурну та соціальну інформацію через художній дискурс. Елементи художнього дискурсу, які об'єднуються в ідейно – художньому змісті тексту, включають предметно-логічну, естетичну, образну, емоційну та оцінну. Художній дискурс не лише має текстовий компонент, але й включає додаткові антропологічні та ідейні фактори, які впливають на сприйняття читачем. Створюючи можливі світи, художній дискурс дозволяє читачеві спілкуватись у різних вимірах, розширюючи його простір сприйняття.

Художній дискурс утілюється у тексті, створюючи світ з особливим змістом, який відображається у сприйнятті читачем. Цілісність і сприйняття тексту є обов'язковими складовими його дискурсу, який є виявом стилю мислення та мовлення автора, що відображаються у персонажах твору. Як комунікативний акт, художній дискурс намагається вплинути на духовний простір читача та його цінності, переконання та вірування.

Для визначення дискурсивного статусу художнього тексту важливо враховувати чинник адресата, тобто читача. Процес сприйняття художнього тексту є складним явищем, що включає взаємодію тексту, автора та читача. В художньому дискурсі роль читача є не менш важливою, ніж роль автора та тексту.

Кожен літературний твір відображає світовідчуття, індивідуальний стиль та мовну свідомість письменника. У художньому дискурсі переважає використання певних мовних засобів, які відображають його характеристики та особливості.

Оказіоналізми, як важлива складова сучасного художнього стилю, особливо активно використовуються у поезії. Кожне нове покоління поетів

прагне створити нові художні засоби, щоб яскраво відобразити внутрішній світ людини та оточуючі реалії. Хоча okazіоналізми можуть здаватися нестандартними в контексті загальних мовних норм, вони є необхідним елементом художньої творчості та характерною ознакою художнього дискурсу.

Поява та використання okazіоналізмів у художньому дискурсі обумовлені потребою письменника у нових, виразних стилістичних засобах. У художній мові може виникнути потреба у незвичайних, виразних виразах, що стає ключовим чинником появи okazіоналізмів. Шляхом використання okazіональних слів автор намагається справити ефектний емоційний вплив на читача.

Причини створення okazіоналізмів у текстах художнього дискурсу включають прагнення справити емоційний та естетичний вплив на читача, потребу назвати вигадані предмети та явища, а також індивідуальну потребу автора підкреслити своє суб'єктивне ставлення до свого твору.

Прив'язка okazіоналізмів до художнього дискурсу в творах Роальда Дала виявляється через унікальне використання мовних конструкцій для створення неповторного світу оповідей.

У творах Роальда Дала ми бачимо безліч неологічних утворень. Незвичні та магічні, сатиричні та зухвалі – всі вони створюють неперевершені образи.

Висновки до розділу 1

Мова постійно розвивається, збагачуючись за рахунок художньої літератури, що є важливим джерелом формування лексико – семантичного складу мови. Особливе значення в цьому процесі мають okazіоналізми, які виникають у мовленні та літературних творах. Вони можуть перейти у категорію неологізмів і зайняти своє місце у мові, відображаючи креативність авторів та ідіостиллю.

Okazіоналізми відрізняються за типами та характеристиками, такими як експресивність, індивідуальна належність, номінативна функція та інші.

Переклад okazіоналізмів потребує ретельного аналізу контексту та авторського задуму. Зазвичай використовуються різні методи, такі як транскодування, калькування, функціональна заміна. Серед них калькування є найефективнішим, оскільки дозволяє зберегти експресивність слова.

Багато слів, які сьогодні є стандартними, були створені авторами у межах художнього дискурсу. Їхній внесок у розвиток мови надзвичайно великий, оскільки вони не лише номінують об'єкти, а й надають текстам експресивності та естетичної цінності.

Okazіоналізми представляють собою лексичні одиниці, які характеризуються обмеженим вживанням у певних обставинах чи контекстах.

Вони відрізняються від загальноновживаних слів тим, що використовуються рідше та зазвичай в конкретних ситуаціях. Okazіоналізми можуть бути словами, виразами або навіть граматичними конструкціями. Їхнє вживання може бути пов'язане з професійною діяльністю, соціальним статусом, діалектом або іншими факторами. Оскільки okazіоналізми мають обмежений обсяг вживання, вони можуть бути менш зрозумілими для людей, що не належать до відповідного соціокультурного середовища.

Такі лексичні одиниці часто мають важливий смисловий контекст або асоціації, які важливі для збереження в перекладі. Okazіоналізми можуть

бути ключовим елементом специфічного мовленнєвого коду та сприяти створенню внутрішньомовної комунікації у певних групах або спільнотах.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧОГО АНАЛІЗУ ОКАЗІОНАЛІЗМІВ

2.1 Аналіз структури словотворення okazіonalіzmіv

Поняття словотвірної структури є одним з основних у теорії словотвору, оскільки воно враховує не тільки план вираження, тобто безпосередньо складові компоненти слова, а й план змісту, який передбачає пояснення словотвірної семантики слова.

У мовознавчій науці побутує думка, що okazіonalіzme словотворення використовує не лише наявні в сучасній українській мові способи творення слів, а й безпосередньо призначені для утворення okazіonalіzmіv. Крім цього твердження, існує думка, що okazіonalіzmi утворюються тільки за особливими мовленнєвими моделями, відмінними від мовних. Вона базується на визнанні okazіonalіzmnіv слів як порушень мовної норми.

Okazіonalіzmi майже завжди є усвідомленим актом словотворення мовця, який прагне до самовираження й подолання стандартних формул передачі інформації. На думку спеціалістів у галузі теорії інформації, слово як факт мови чи мовлення несе певну логіку – предметну або експресивну інформацію і діє як інформаційний сигнал, виконуючи функцію сигнального імпульсу.

Тобто okazіonalіzmi можуть бути зрозумілими тільки тому, що знаходяться в межах словотвірної системи.

Структурний аналіз okazіonalіzmnіv лексем сприяє конструктивному обговоренню однієї з найбільш важливих проблем словотворення – проблеми продуктивності його способів та моделей. Це пояснюється тим, що okazіonalіzmi, залишаючись за межами повсякденної комунікації, все ж таки

відображають у своїй структурі найбільш типові тенденції українського словотвору.

Оказіоналізми, як унікальні мовні одиниці, створюються за індивідуальними словотворчими моделями, які не завжди відповідають звичним лексичним нормам. Такі новоутворення не тільки мають нестандартну морфологічну структуру, але й зазвичай виражають специфічні, часто гумористичні або фантастичні концепції, властиві лише авторському задуму.

Семантико-морфологічні оказіоналізми на кшталт *Gobblefunk*, *Crumpet*, *Zog*, *Gobbledygook* та багато інших часто з'являються в творах Роальда Дала.

Роальд Дал, зокрема, широко використовував саме такі оказіоналізми, для позначення вигаданих понять і характеристик, що підсилюють фантастичний елемент його творів (Rudd, 2012, p. 51).

Словотвірна структура оказіоналізмів розглядається через призму не тільки їх морфологічних компонентів, а й змістовної насиченості. Наприклад, "gobblefunk", зустрічаючись у творах Дала, є комбінацією елементів, що імітують ігрове, спонтанне словотворення. У перекладі такий оказіоналізм може вимагати адаптації, що дозволить передати як структурні, так і семантичні особливості новоутворення.

Інший приклад – слово "mugglewump" із "Чарлі та шоколадної фабрики". Це слово поєднує два морфеми, які викликають асоціацію з невеликим фантастичним створінням. У перекладі українською мовою використовують варіант "муглевун", що зберігає фантастичний і трохи гумористичний ефект оригіналу. Оказіоналізм "scrumdiddlyumptious", що означає щось надзвичайно смачне, демонструє складну структуру, де поєднуються елементи, що створюють експресивний ефект. Перекладаючи його як "смакота-макота", зберігається ритмічність і експресія оригіналу.

У творі "ВДВ" ("The BFG") слово "froboscottle" позначає вигаданий напій і формується як складне поєднання морфем. Український переклад "фробскот" зберігає фонетичні та морфологічні риси слова, але адаптує їх до

української мови. Схожа ситуація з okazіоналізмом "whizzopping", який описує специфічний вид звуку. Український варіант "попердяка" зберігає комічний та ігровий характер слова.

Слово "snozzcumber", що утворене від "snozz" (вигадане позначення носа) і "cucumber" (огірок), у перекладі стає "шмаркогірок". Це поєднання передає фантастичну конотацію та комічний ефект, який посилює опис продукту. Також, okazіоналізм "giganticus", створений для підсилення значення "величезний", перекладається як "величезнийко", зберігаючи суфіксальну структуру та комічний стиль авторського слова.

Okazіоналізм "Оотра-Лоотрас", персонажі, що працюють на фабриці шоколаду, має свою фонетичну особливість і ритм. У перекладі на українську — "Умпа-Лумпи" — це слово зберігає ритмічність, дозволяючи читачам відчувати ігровий ефект оригіналу.

Поняття «okazіональний» протиставляється терміну «узуальний», який означає вживання слів, усталене у певній мовній спільноті. Відповідно, у сучасній українській мові всі слова можна поділити на дві категорії: канонічні — це звичайні, загальноживані, літературні слова; та okazіональні — це слова, створені індивідуально, що виникають спонтанно у процесі мовлення. Okazіоналізми мають відмінні риси й властивості, які відображають різницю між мовою і мовленням: канонічні слова є лексичними одиницями мови, тоді як okazіоналізми належать до мовлення.

При створенні okazіональних слів, як правило, порушуються загальні мовні норми та правила утворення слів. За тим, як саме порушуються ці правила, можна виділити два види okazіоналізмів:

1) слова, які утворені з відхиленням від продуктивних словотворчих моделей;

2) слова, що базуються на менш продуктивних або непродуктивних моделях, характерних для певного періоду, з порушенням законів емпіричної продуктивності.

Перший тип okazіоналізмів відрізняється тим, що в них порушено умови створення похідних слів, незалежно від того, чи є певна модель продуктивною. Частіше це стосується продуктивних словотворчих моделей. Другий тип порушує загальну непродуктивність словотворчого типу в певний час, хоча умови для утворення похідних слів залишаються незмінними.

Створення okazіоналізмів кожного з цих видів ґрунтується на принципі аналогії. Аналогія тут діє як елемент регулярності (оскільки okazіоналізм відтворює форму загальноживаного слова) і як чинник порушення (оскільки okazіоналізм відрізняється від нього).

У слові-okazіоналізмі відображається суперечність між мовленнєвим фактом та системою й нормами мови як було зазначено вище . Okazіоналізми передають максимально специфічний зміст у конкретних ситуаціях. Багато з них побудовані на образному осмисленні словотворчої моделі, часто включаючи приховані епітети, метафори або порівняння.

2.2 Методологія аналізу та теорії семантики okazіоналізмів при перекладі

Аналіз і переклад okazіоналізмів вимагають використання комплексної методології, що враховує різноманітні аспекти новоутворених слів. Okazіоналізми, будучи унікальними мовними явищами, часто несуть багат шарову семантику та стильову специфіку, що потребує ретельного підходу.

Лексико – семантичний аналіз: визначення основного значення okazіоналізму у вихідному тексті.

Okazіоналізми можуть не тільки передавати конкретне значення, але й створювати ефект гри зі значенням у тексті, що сприяє формуванню певного емоційного забарвлення. Перший етап лексико-семантичного аналізу полягає в визначенні основного значення okazіоналізму в його контексті.

Часто автори, створюючи нове слово, закладають до нього конкретну ідею чи емоцію, що відображає суть образу чи дії.

Наприклад, слово «*swishwish*» у творі Роальда Дала може нести зміст «з легкістю ковзати» або «летіти», що передає ніжний і швидкий рух. В перекладі важливо зберегти цю легкість і динаміку, адже це основна характеристика слова.

Аналіз етимології слова : інколи okazіоналізми мають корені або суфікси, які можуть давати підказку щодо значення, навіть якщо слово вигадане.

Зв'язок зі звичними лексемами : дослідження okazіоналізмів може виявити їхню приховану схожість з існуючими словами, що допомагає точніше зрозуміти їхню семантику.

Структурний підхід : для більшої точності аналізу іноді доцільно розбити okazіоналізм на окремі складові частини, щоб простежити за змістовими одиницями.

Застосування до інших жанрів : такий підхід до аналізу корисний не тільки в казках чи фантастиці, але й у будь-якому жанрі, де є потреба передати багатозначне значення слова.

Виявлення всіх можливих відтінків значення та конотацій, які несе новоутворене слово.

Okazіоналізм часто має конотації, що додають емоційного або стилістичного забарвлення. Наприклад, слово «*fizzwiggler*» може викликати асоціації з чимось гучним і жвавим, оскільки елемент «*fizz*» може асоціюватися з бульканням чи шипінням, а «*wiggler*» — з рухливістю.

Аналіз семантичного поля слова та його місця в контексті.

Для точного перекладу важливо дослідити семантичне поле okazіоналізму та його відношення до оточуючих слів. Наприклад, okazіоналізм «*splendiferous*» у творі Дала виражає надзвичайну красу чи величність, що підсилюється в оточенні інших слів, які описують радість або здивування.

Контекстуальний аналіз: контекст має першочергове значення у визначенні підходу до перекладу: іноді саме він вказує на правильне значення або емоційне забарвлення.

Функція okazіоналізму в тексті : залежно від ролі слова у фразі (оповідної чи емоційної), варто обирати підхід до його перекладу — чи то буквальний, чи стилізований. Наприклад, слово «*whizzbang*» може означати гучний вибух або щось надзвичайно цікаве. У контексті, де це слово використовується для опису захопливих подій, можна перекласти його як «бумбуркач» або «супергуркіт». Це дозволяє зберегти ефект яскравості та шуму. Такий підхід забезпечує точне відтворення функції слова.

Аналіз співвідношень : Важливо брати до уваги те що, як okazіоналізм співвідноситься з іншими словами у фразі, особливо якщо в оригіналі він виконує описову чи пояснювальну функцію. Наведемо приклад, okazіоналізм «*gigglehouse*» у реченні, що описує будинок, може означати місце, де багато сміху. Замість буквального перекладу можна створити відповідник, як «сміходім» або «сміхооселя», зберігаючи оригінальний сенс. Це надає тексту оригінальності. Подібний аналіз допомагає зрозуміти значення okazіоналізму у фразі.

Визначення місця у наративі : часом саме місце слова в тексті або його повторюваність додає сенсу та підсилює його значення. Наприклад, якщо слово «*chitterspike*» часто вживається героєм, який любить пліткувати, це слово може набувати значення «пліткар». Переклад такого слова як «пліткоколючка» додасть емоційного забарвлення. Важливо врахувати місце okazіоналізму в тексті. Це сприяє збереженню індивідуальності персонажа.

Проблеми ідентичності слова : іноді перекладачі зустрічаються з тим, що okazіоналізм не має культурного відповідника в іншій мові, що ускладнює переклад і потребує творчих рішень. Наприклад, слово «*mugglewump*» стосується казкового персонажа, що не має аналогів. У цьому випадку варіант «магмудряк» може передати казковість і вигадливість слова. Такі

випадки вимагають адаптації до цільової аудиторії. Це дозволяє зберегти відчуття казкової атмосфери.

Важливість вивчення контексту, в якому вжито okazіоналізм, для точного його визначення та ролі у художньому дискурсі.

Контекст може надати okazіоналізму додатковий сенс, що впливає на його переклад. Наприклад, слово «*whizzpopper*» вживається у гумористичному контексті, тому в перекладі важливо зберегти комічний ефект. Можна використовувати слова з іронічним або навіть трохи недоречним відтінком, щоб передати гумор.

Визначення стилістичних особливостей тексту, які впливають на сприйняття okazіоналізму.

Якщо okazіоналізм належить до тексту, де домінують казкові або фантастичні елементи, як у книгах Дала, то перекладач може дозволити собі більше творчої свободи. Наприклад, okazіоналізм «*snozzcumber*» вживається для назви вигаданого овоча, і переклад може зберігати звучання та вигадливість слова, наприклад, «носоплід».

Розгляд інтертекстуальних зв'язків та культурних реалій, що впливають на значення слова.

Okazіоналізми можуть мати інтертекстуальні зв'язки або культурні відсилки. У випадку з «*gobblefunk*» — словом, що Даль використовує для власного словотворчого стилю, — важливо передати самобутній стиль автора. Переклад може включати елементи, що підкреслюють гру слів і творчість, наприклад, як «гоблумовлення».

Морфологічний та синтаксичний аналіз, морфологічні процеси: Okazіоналізми часто створюються через морфологічні процеси, такі як афіксація чи скорочення, що додає їм унікальної стилістичної ознаки. Наприклад, «*gobblefunk*» створено шляхом комбінації коренів і фонетичних елементів. У перекладі варто зберегти ці елементи для передачі оригінального звучання, можливо як «гоблослів'я». Це дозволяє передати як

морфологічну структуру, так і значення. Морфологічний аналіз допомагає у створенні нових варіантів

Словоскладання : комбінування двох існуючих слів у нове слово дозволяє створити багатозначність, яку варто зберегти у перекладі. Наприклад, «frothbuggle» може поєднувати значення «froth» (піна) і «buggle» (вигадане слово, що натякає на рух). Переклад як «піножбур» або «піножбик» відтворює комбінацію образів. Це дозволяє зберегти стиль автора. Словоскладання є важливим прийомом у перекладі okazionalizmів.

Фонетичний аналіз : деякі okazionalizmi створюються задля певного звучання або гри зі звуком, що також важливо передати в перекладі. Наприклад, слово «fizzwiggler» має звуковий ефект, який викликає уявлення про щось швидке та енергійне. Можна перекласти його як «шумуркотун», зберігаючи звукопередачу. Це підсилює настрій і грайливість. Збереження фонетики важливе для ефекту слова.

Граматичні особливості : варто враховувати, що в англійській мові okazionalizmi можуть виступати в різних граматичних ролях, які в українській мові можуть потребувати адаптації. Наприклад, «glumptious» може бути і прикметником, і іменником. У перекладі можна адаптувати це як «буркало» або «бурчливий», залежно від контексту. Це дає гнучкість у перекладі. Граматична адаптація важлива для передачі глибини значення.

Перетворення функцій : у процесі перекладу можливо, що okazionalizm змінює свою роль — наприклад, з прикметника на дієслово, для кращої відповідності мові перекладу. Наприклад, «bumblesnatch» може бути адаптовано як «буркотіти», якщо в тексті він вживається як дія. Це допомагає зберегти контекст та ідею дії. Зміна граматичної форми є важливим інструментом перекладача. Це забезпечує природність і легкість у сприйнятті.

Аналіз морфемної структури okazionalizmu та способів його утворення (афіксація, осново- та словоскладання тощо).

Важливим аспектом є аналіз того, як утворено слово. Наприклад, okazіоналізм «*froboscottle*» складається зі словосполучень і додаткових звуків, що додають звучання казковості. У перекладі можна створити слово за аналогічним принципом, зберігаючи структуру ігрової семантики, наприклад, «фрібурлик».

Вивчення синтаксичних функцій okazіоналізму у реченні.

Синтаксична функція okazіоналізму також впливає на його переклад. Якщо слово використовується як іменник, але створено на основі дієслова, це може створити додаткові труднощі. Наприклад, «*scrotty*» (створене від «*scratchy*» і «*grotty*»), що описує щось неприємне, може бути адаптоване в українську як «скребірло», зберігаючи іменникову форму і негативне значення.

Пошук адекватних перекладацьких відповідників:

Визначення можливих способів перекладу okazіоналізму: транскрипція, калькування, описовий переклад або створення нового okazіоналізму в цільовій мові.

Способи перекладу включають адаптацію форми та значення. Наприклад, для «*glorumptious*», яке має значення «величезний» або «чудовий», підходить варіант «славеграндіозний» — новоутворення, що зберігає значення оригіналу.

Вибір найбільш відповідного варіанту перекладу з урахуванням семантичної та стилістичної адекватності.

Вибір перекладацької стратегії залежить від цільової аудиторії: наприклад, у випадку з «*squashy*» (м'який, як гарбуз), доречно перекласти як «гарбузник» або «м'якушко» для дітей, де зберігається як образ, так і фонетична гра.

Тестування перекладацьких рішень: перевірка зрозумілості та сприйняття перекладеного okazіоналізму носіями цільової мови: важливий етап, який дозволяє оцінити, чи адекватно слово передає сенс оригіналу і чи викликає відповідні емоції у цільовій аудиторії. Наприклад, якщо

перекладається okazіоналізм «*frobscottle*» (що у Дала асоціюється з вигаданим напоєм, який викликає певну комічну реакцію), важливо, щоб цільова аудиторія сприйняла його з гумором. Для української мови можливий варіант «фрібулька», де є і звучання, і грайливість, що викликають подібну реакцію

Аналіз відгуків на переклад для виявлення можливих проблем і вдосконалення перекладу, а саме : відгуки можуть показати, наскільки ефективно перекладений okazіоналізм сприймається носіями мови. Наприклад, для слова «*snozzcumber*» (назва неапетитного овоча) важливо, щоб у перекладі виникла асоціація з чимось малопривабливим і дивним. Варіант «носоплід» або «кривлячка» можна протестувати серед носіїв мови та, при потребі, адаптувати його відповідно до реакції.

Стилістичний аналіз:

Визначення ролі okazіоналізму у формуванні стилю автора. Тобто іншими словами - okazіоналізми можуть значно підсилювати стиль автора, додаючи його текстам унікальності та незвичності. Наприклад, у Роальда Дала okazіоналізм «*whizzpopping*» створює комічний та дещо абсурдний ефект, який є характерним для його творів. При перекладі цього слова необхідно зберегти стильову специфіку, яка б передавала гумор, наприклад, через створення схожого за звучанням варіанта, як «шумкання».

Аналіз емоційного та експресивного навантаження новоутворення: Okazіоналізми зазвичай мають сильне емоційне або експресивне навантаження, яке важливо зберегти в перекладі. Наприклад, «*gobblefunk*» у Дала несе відчуття творчого підходу до слів. У перекладі можна використати щось на кшталт «гоблослів'я», яке б передавало енергійність і нестандартність оригіналу, зберігаючи емоційний тон.

Лексико-семантичний аналіз: okazіоналізми, що описують особливості чи якості, можуть передавати змістовні та емоційні нюанси. Наприклад, уявне слово «*readcatcher*» може вживатися для позначення книги, від якої

неможливо відірватися. В українському перекладі доречно створити щось на кшталт «читоприлип» або «книжколовець», що б несло ідею захопливості.

Таким чином, методологія аналізу та теорії семантики okazіоналізмів при перекладі включає всебічний підхід до вивчення новоутворених слів, що дозволяє перекладачам зберегти їхнє значення, стиль та емоційне навантаження в цільовій мові.

Отже, аналіз і переклад okazіоналізмів вимагають інтегрованого підходу, який охоплює як лексичний, семантичний, так і контекстний аспекти. Важливим є не тільки збереження значення новоутворень, а й їхньої стильової ролі в авторському тексті.

При цьому перекладі okazіоналізмів є особливо складним завданням, оскільки вони часто не мають прямих відповідників у цільовій мові. Перекладачі необхідно виконати як особливості оригінального контексту, так і культурні й лінгвістичні особливості мови перекладу. Це може включати створення нових okazіоналізмів у перекладеному тексті, транскрипцію, калькування або ж описовий переклад, який відтворює функції оригіналу.

По суті, переклад okazіоналізмів є творчим процесом, що вимагає від перекладача високого рівня мовної інтуїції та глибокого розуміння як мови оригіналу, так і мови перекладу.

2.3 Принципи, методи та етапи дослідження okazіоналізмів

Okazіоналізми розглядаються в контексті твору, враховуючи авторський стиль та задум. Важливо усвідомлювати, що кожен okazіоналізм несе специфічне значення, яке може бути втрачене при поверхневому аналізі. Наприклад, в творах Роальда Дала, де мова набула особливого ігрового характеру, okazіоналізми можуть створювати унікальну атмосферу, характерну для світу дитячої фантазії. Контекстуалізація дозволяє виявити, як автор використовує неологізми для передачі своїх ідей або настроїв. Цей

аспект аналізу допомагає дослідникам краще зрозуміти зв'язок між мовою і літературною виразністю.

Використовується аналіз okazіоналізмів як частини мовної системи автора. Це означає, що okazіоналізми вивчаються не лише як ізольовані елементи, а в контексті всього тексту і мовної системи автора. Наприклад, в аналізі творів можна виявити певні патерни, що повторюються, які вказують на авторські вподобання у використанні специфічних конструкцій або лексичних одиниць. Дослідження може також розкривати впливи, які формували авторську мову, такі як культурні чи соціальні контексти. Таким чином, підхід до okazіоналізмів як до частини мовної системи сприяє більш глибокому розумінню авторського стилю.

Метод компонентного аналізу, розкладання okazіоналізму на складові частини, дозволяє з'ясувати, які елементи формують слово і яке значення вони набувають у сукупності. Наприклад, слово «whizzpopper» може бути розкладене на «whizz» і «popper», що допомагає зрозуміти його значення і функцію в тексті. Цей метод також відкриває можливості для аналізу семантичних відтінків, які можуть бути втрачено під час перекладу. Досліджуючи структуру okazіоналізму, можна виявити, які лексичні або морфологічні елементи є ключовими для його розуміння. Таким чином, компонентний аналіз слугує важливим інструментом для декодування складних неологізмів.

Метод словотвірного аналізу, тобто вивчення способу утворення okazіоналізму, дає змогу виявити, які механізми створення нових слів використовує автор. Наприклад, у творах Роальда Дала можна спостерігати використання афіксації, складання або контамінації, які є характерними для його стилю. Розуміння цих механізмів може допомогти перекладачам створювати еквіваленти, які максимально передають оригінальний ефект. Цей метод також може виявити інновації у мовній практиці, які можуть мати вплив на розвиток мови в цілому. Словотвірний аналіз допомагає встановити зв'язок між творчими експериментами автора та лексичними змінами у мові.

Метод контекстуального аналізу, тобто вивчення okazіоналізму в контексті твору, забезпечує розуміння того, як конкретні слова взаємодіють з іншими елементами тексту. Це може включати аналіз того, як okazіоналізми відображають характери персонажів або створюють атмосферу сцени. Наприклад, використання терміна «snozzcumber» може бути розглянуте в контексті побуту велетнів, що надає додаткових смислів. Контекстуальний аналіз також дозволяє виявити, які соціокультурні особливості впливають на формування та сприйняття неологізмів. Розглядаючи слова у контексті, дослідники можуть виявити багатозначність значень, які не завжди очевидні на перший погляд.

Порівняльний метод, тобто порівняння okazіоналізмів з узуальними словами, допомагає визначити, які особливості роблять новотвори унікальними. Наприклад, порівняння слова «gobblefunk» з традиційними лексемами може показати, як воно розширює або змінює звичні уявлення про мову. Цей метод також може допомогти виявити, як автор маніпулює мовою для досягнення певних ефектів. Порівняльний аналіз може вказати на стилістичні або семантичні відмінності, які важливі для розуміння тексту. Таким чином, використання порівняльного методу сприяє глибшому розумінню авторських новаторських практик.

2.3.1. Етапи дослідження okazіоналізмів

Перший етап передбачає уважне читання тексту та виділення слів, які не зустрічаються у стандартних словниках. Важливо враховувати контекст, оскільки деякі okazіоналізми можуть бути схожими на узуальні слова. Прикладом може служити творче слово Роальда Дала «snozzcumber», яке не має усталеного значення і відображає оригінальний спосіб вираження неприязні до їжі.

Okazіоналізми можуть виникати у вигляді повністю нових лексичних одиниць або модифікованих слів з наданням їм нових значень. Їхня роль у

тексті також може бути різною: іноді вони створюють комічний ефект, іноді – посилюють емоційне забарвлення чи додають сюрреалістичного відтінку до ситуації. На цьому етапі корисно вести запис виявлених оказіоналізмів разом із контекстом для подальшого аналізу. Це дозволяє також виділити основні стилістичні особливості автора, такі як прагнення до мовної гри або створення нових значень. Також важливо розрізняти оказіоналізми, створені автором для конкретного твору, від уже наявних в обігу неологізмів, оскільки перші зазвичай носять індивідуальний, авторський характер.

На цьому етапі визначається спосіб утворення оказіоналізму. Це може бути складання основ, афіксація, контамінація тощо. Наприклад, слово «gobblefunk» утворене шляхом поєднання двох різних коренів, що вказує на креативний підхід автора до словотворення. Визначення методу словотвору дозволяє зрозуміти, як саме автор експериментує з мовою для досягнення бажаного ефекту. Афіксація як спосіб утворення оказіоналізмів є популярною технікою, оскільки завдяки додаванню суфіксів або префіксів можна надати нове значення знайомим словам. Наприклад, додавання суфікса -ish до слова може утворити оказіоналізм із відтінком невизначеності, як у слові «childish». Контамінація, тобто злиття двох слів у нове, як у випадку з «fizzwiggler» (поєднання «fizz» і «wiggler»), створює оригінальний ефект і привертає увагу читача. Такий аналіз допомагає виявити закономірності у творчій мові автора та особливості його стилю.

Структурно-семантичний аналіз включає вивчення значення оказіоналізму та його ролі в тексті. Наприклад, слово «splendiferous» передає надмірно позитивну оцінку, відрізняючись від стандартних прикметників своєю інтенсивністю. Оказіоналізми часто створюються з метою додати експресивності тексту, а також виокремити певні поняття. Значення кожного оказіоналізму можна зрозуміти лише у контексті, що вимагає уважного читання та аналізу оточуючих елементів. Сутність структурно-семантичного аналізу полягає у виявленні нових смислових відтінків, які додає оказіоналізм до контексту. Наприклад, у Дала слово «whizzpropping» викликає

в уяві звук або дію, що супроводжується раптовістю, відтінком гумору чи дитячої гри. Використання okazіоналізмів може підкреслювати емоційний стан персонажів або ситуацій, і саме завдяки цьому такий аналіз є важливою частиною дослідження.

Функціональний аналіз забезпечує порівняння okazіоналізмів з узуальними словами, щоб визначити їхню унікальність та ступінь відхилення від норми. Слова типу «gigantuous», що поєднує значення «giant» і «tremendous», служать для створення певного образу та уяви в читача. Аналіз функції okazіоналізму може показати, наскільки цей неологізм виконує свою роль у тексті, впливаючи на читача або підкреслюючи певні риси персонажів. Okazіоналізми можуть замінювати усталені слова, додаючи при цьому нові емоційні відтінки. Наприклад, замість звичайного «великий» використовується «gigantuous», що передає масштаб, відчуття важливості та навіть трішки гумору. Порівняння okazіоналізмів з подібними усталеними словами дає змогу визначити, наскільки ефективно автор досягає свого комунікативного ефекту.

Стилістичний аналіз включає аналіз труднощів, які можуть виникнути при перекладі okazіоналізмів іншими мовами. Наприклад, переклад «snozzcumber» на іншу мову може викликати проблеми через наявність культурних особливостей, що ускладнюють передачу того ж комічного ефекту. Перекладач повинен знайти баланс між точністю перекладу та збереженням авторського стилю, що іноді вимагає жертви певними відтінками. Важливо, щоб переклад зберігав емоційне забарвлення слова, адже в іншому випадку текст може втратити свою оригінальність. Стилістичний аналіз також допомагає визначити, які слова можна замінити аналогами, а які потребують унікальних рішень. Наприклад, слово «gobblefunk» можна перекласти як «бовтухонія» для передачі оригінальної стилістики та кумедного звучання.

Калькування передбачає пряме відтворення okazіоналізмів шляхом дослівного перекладу, що дозволяє зберегти форму і частково зміст слова,

хоча не завжди передає його стилістичну чи культурну функцію. Наприклад, слово «froboscottle» у творі Роальда Дала можна дослівно перекласти як «фробскотл», що зберігає звучання, але не завжди передає його гумористичний ефект. Калькування може бути ефективним, якщо оригінальне слово несе в собі просте значення або не містить культурних відтінків. Проте, у випадку складних okazіоналізмів, цей метод може залишити переклад неясним або змінити його сприйняття. Важливо пам'ятати, що калькування інколи може створити незвичний або комічний ефект у цільовій мові, що інколи навіть посилює оригінальний намір автора. Прикладом є слово «whizzopping», яке кальковане може стати «візпопанням», хоча й не передає усього комічного відтінку.

Перекладач може адаптувати okazіоналізм до мовної норми мови перекладу, створюючи схожий неологізм на основі елементів мови-оригіналу. Адаптація дозволяє передати оригінальний сенс у новій лексичній формі, яка відповідає мовним нормам перекладу.

Наприклад, слово «gobblefunk» може бути адаптовано як «гоблбодурія», що зберігає гумористичний ефект і вносить оригінальне звучання. Метод адаптації дозволяє досягти компромісу між формою і змістом, передаючи культурний підтекст і особливості авторського стилю. Водночас, адаптація зберігає функціональність слова у контексті, що є важливим для збереження емоційного впливу на читача. Однак, адаптація потребує глибокого знання як мови оригіналу, так і культури мови перекладу, щоб зберегти відповідні семантичні відтінки.

В деяких випадках okazіоналізми можуть бути відтворені через транслітерацію, що дозволяє зберегти звучання новотвору, але не завжди зберігає його смислову навантаженість. Наприклад, *splendiferous* може бути передане як *сплендіферозний*, що зберігає звучання оригіналу, але втрачає частину його змісту і стилістики. Транслітерація є корисною, коли okazіоналізм несе яскраве фонетичне забарвлення, що є важливим для створення атмосфери тексту. У деяких випадках перекладачі можуть

комбінувати транслітерацію з додатковими елементами пояснення, щоб передати значення і зберегти фонетичний ефект. Використання цього методу є особливо актуальним, коли okazіоналізм має значення, яке складно перекласти без втрати звучання. Однак, занадто часте застосування транслітерації може ускладнити сприйняття тексту, особливо якщо читач не знайомий з фонетикою мови оригіналу.

Іноді okazіоналізм неможливо передати як слово, тому перекладач обирає описовий підхід, пояснюючи значення словами чи фразами. Наприклад, *spozzcumber* може бути перекладено як *огидний огірок*, щоб передати сенс і ставлення персонажа до цього овочу. Описовий переклад корисний, коли okazіоналізм несе у собі культурне або особисте значення, яке складно передати іншим способом. Хоча описовий переклад може здатися менш точним, він дозволяє передати зміст, зберігаючи загальний настрій і контекст. Описовий метод вимагає від перекладача чутливості до змісту твору, оскільки опис повинен гармонійно вписуватися в текст і передавати задум автора. Наприклад, якщо слово використовується для гумористичного ефекту, переклад також має викликати подібну реакцію у читача.

Опущення або деліція трапляються, коли відповідник не знайдено або коли okazіоналізм не несе критичного смислового навантаження. Наприклад, у випадках, коли okazіоналізм виконує лише фонову функцію або не впливає на розвиток сюжету, перекладач може обрати його видалення з тексту. Деліція використовується як крайній метод, коли інші способи перекладу не забезпечують відповідного значення або зберігають занадто мало оригінального ефекту. Хоча цей метод може здаватися небажаним, він іноді є необхідним для досягнення зрозумілості у тексті.

Проте перекладач повинен обережно підходити до опущення, оскільки надмірна деліція може змінити загальне сприйняття стилю автора. Якщо слово не впливає на сюжет і не несе особливого емоційного навантаження,

деліція може бути доречною, проте це рішення потребує ретельного аналізу тексту.

Контекстуальний аналіз підкреслює важливість вивчення культурних, соціальних та історичних умов, в яких виникає okazіonalіzm. Це дозволяє зрозуміти, чому автор обирає саме цей неологізм і як він функціонує в рамках тексту. Наприклад, okazіonalіzmi у творах Роальда Дала часто відображають специфіку дитячого сприйняття світу, що є важливим для створення автентичного голосу персонажів. Аналіз контексту може вказати на впливи, які формують словотворення, такі як традиції, побут або культурні особливості. Цей метод допомагає виявити, як okazіonalіzmi впливають на загальний настрій твору, а також їхнє відношення до тем і мотивів. Контекстуальний аналіз також може підказати, як краще передати ці нюанси в перекладі, зберігаючи авторський стиль.

Структурно-семантичний аналіз дозволяє вивчити, як будуються okazіonalіzmi і яке значення вони мають у тексті. Наприклад, розгляд слова «whizzpopper» може включати аналіз його частин, що складають новотвор, та визначення його місця в контексті. Вивчення значення okazіonalіzmu також може виявити його емоційний вплив на читача, особливо якщо слово пов'язане з певними культурними аспектами. Цей аналіз дозволяє перекладачеві зрозуміти, які елементи важливі для збереження під час перекладу, а які можуть бути адаптовані. Структурно-семантичний підхід забезпечує глибше розуміння того, як okazіonalіzmi взаємодіють із загальною структурою тексту, дозволяючи виявити їх функціональність у контексті. Наприклад, деякі okazіonalіzmi можуть служити не лише для створення гумору, але й для розвитку персонажа чи підкреслення певних тем.

Функціональний аналіз включає порівняння okazіonalіzміv з узуальними словами, щоб визначити їхню унікальність та ступінь відхилення від норми. Цей аналіз дозволяє зрозуміти, яку роль грають ці новотвори у тексті і як вони взаємодіють з уже відомими словами. Наприклад, вивчення слова «bfg» у тексті може показати, як воно функціонує в контексті історії

про велетнів. Функціональний підхід також може вказати на те, як okazіоналізми підкреслюють теми, стиль і атмосферу твору. Використання функціонального аналізу допомагає зрозуміти, чи є слово просто елементом веселощів, чи воно несе важливе смислове навантаження для розвитку сюжету. Важливо відзначити, що деякі okazіоналізми можуть використовуватися для створення певного ефекту, що може бути важливо для їх перекладу.

Стилістичний аналіз вивчає, як okazіоналізми впливають на стиль твору і які труднощі можуть виникнути при їх перекладі. Наприклад, гумористичні okazіоналізми в творах Роальда Дала, такі як «*snozzcumber*», можуть викликати труднощі у відтворенні комічного ефекту в цільовій мові. Стилістичний аналіз також виявляє, як переклад може зберегти або змінити авторський стиль, враховуючи емоційне навантаження та інші характеристики. Перекладачі повинні бути уважними до стилістичних нюансів, оскільки вони можуть вплинути на сприйняття тексту читачем. Це може включати використання специфічної лексики або граматичних структур, які підкреслюють оригінальний стиль автора. Стилістичний аналіз також допомагає визначити, які методи перекладу можуть бути найефективнішими для збереження авторської манери і комічного елементу.

Вибір стратегії перекладу залежить від контексту, специфіки okazіоналізму та цільової аудиторії. Перекладачі повинні аналізувати, які методи можуть найкраще передати значення та стиль оригіналу. Наприклад, у випадку з *gobblefunk*, перекладач може обрати адаптацію, щоб створити аналогічний неологізм у цільовій мові. Вибір стратегії також може включати комбінування кількох методів, щоб досягти найкращого результату. Крім того, перекладачі повинні враховувати культурні відмінності між мовами, оскільки це може вплинути на сприйняття okazіоналізму. Залучення носіїв мови або фахівців у галузі лінгвістики може бути корисним для вибору найефективнішої стратегії, особливо для складних неологізмів. Важливо,

щоб стратегія перекладу не лише передавала зміст, а й зберігала емоційний вплив та загальний стиль твору.

Важливо враховувати контекст, оскільки деякі okazіоналізми можуть бути схожими на узуальні слова. При виявленні okazіоналізмів застосовується принцип контекстуальності, що дозволяє краще зрозуміти їхню роль у творі.

При використанні цих етапів визначається спосіб утворення кожного okazіоналізму. Це може бути складання основ, афіксація, контамінація тощо. Використовується метод словотвірного аналізу, який допомагає зрозуміти структуру okazіоналізму.

Структурно-семантичний аналіз включає вивчення значення okazіоналізму та його ролі в тексті. Застосовується принцип функціональності, який дозволяє зрозуміти, як okazіоналізм впливає на сприйняття тексту читачем. Також використовується метод контекстуального аналізу.

Функціональний аналіз забезпечує порівняння okazіоналізмів з узуальними словами, щоб визначити їхню унікальність та ступінь відхилення від норми. Використовується порівняльний метод, який допомагає виявити особливості авторського словотворення.

Стилістичний аналіз включає аналіз труднощів, які можуть виникнути при перекладі okazіоналізмів іншими мовами. Важливо зберегти сенс, стиль та емоційне навантаження в цільовій мові. Використовується перекладознавчий аналіз. Контекстуальний аналіз підкреслює незвичайність перекладацьких рішень. Стилістичний аналіз створює візуальні образи.

Висновки до розділу 2

Застосовані прийоми та тактики опрацювання та аналізу okazіональної лексики дозволяють всебічно дослідити перекладацькі рішення в корпусі творів Роальда Дала, розкриваючи унікального стиль Роальда Дала та перекладацький стиль Віктора Морозова.

Застосовуючи наведені елементи аналізу okazіоналізмів ми звернемося до створеного корпусу, щоб виявити способи перекладу, цікаві перекладацькі рішення талоновитого перекладача, що перекладає твір геніального письменника.

Ми прослідкуємо, які рішення були використані найчастіше під час перекладу власних назв, дивних предметів, неіснуючих істот в наступному розділі.

Ми можемо простежити okazіональні форми іменників та інших частин мови, комічний ефект від створених слів, прослідкувати, як перекладач влучно знаходить власні перекладацькі рішення.

Ще одна важлива ознака okazіональних слів – їхня приналежність до певної особи. Для okazіоналізму його авторська приналежність є важливою умовою перебування у даному статусі. Складність перекладу okazіональних власних назв у літературі полягає в тому, що, на відміну від більшості антропонімів у реальному житті, вони виконують як ідентифікуючу функцію, тобто закріплюють за людиною те чи інше позначення, так і інформаційно-і експресивно-стилістичну, тобто. описують ті чи інші характеристики персонажа за допомогою стилістичних засобів.

РОЗДІЛ 3

ВІДТВОРЕННЯ ОКАЗІОНАЛІЗМІВ У ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ НА БАЗІ ТВОРІВ РОАЛЬДА ДАЛА»

3.1 Оказіоналізми творів Р. Дала: аналіз перекладацьких трансформацій

Оказіоналізми (випадкові або індивідуальні новотвори) є важливою частиною творчості Роальда Дала. У своїх творах Дал часто створює нові слова та вирази, які доповнюють унікальність його стилю і світогляду персонажів. Ці оказіоналізми є значною проблемою для перекладача, оскільки вони вимагають не лише передачі смислу, а й збереження індивідуального стилю автора.

Делітація відбувається, коли в мові перекладу не існує відповідника. Так, в перекладі ВДВ було вилучено оказіоналізм, що позначав двох людей, пор.:

(1) *'Now listen to me carefully, you **two bootbogglers*** (Dahl, 2007b). ВДВ показав знаками, щоб дали йому мотузку (Дал, 2015)

Відчутні труднощі під час перекладу оказіоналізмів змушують компенсувати неперекладені елементи іншими оказіональними утвореннями, пор.:

(2) *'And you is dotty as a **dogswogglers!*** (Dahl, 2007b). Скуштууй кусюничик, і ти радоватно заревеш, який цей чудесовоч гамнямнямний! (Дал, 2015)

Власні назви – це вагомий пласт неології, який простежується в корпусі Роальда Дала (Рис. 1), пор.:

(3) *Soon the **Bloodbottler** would be coming back, Sophie told herself, and he was bound to search the tabletop* (Dahl, 2007b). Зараз **Кровопопивач** підійде сюди, –подума ла Софія, – й почне нишпорити по столі. (Дал, 2015)

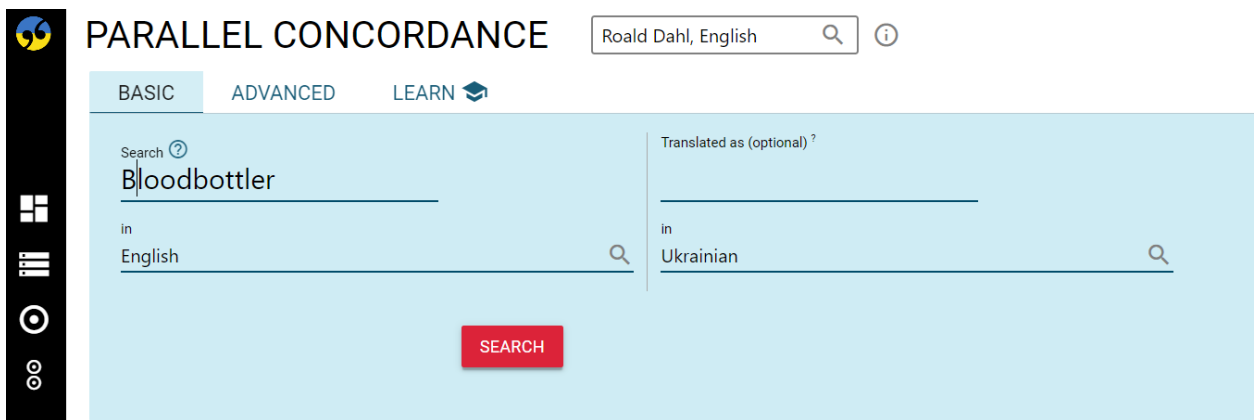

Рис. 1 Власні назви в корпусі “Roald Dahl”, English

Оказіоналізми можуть мати фонетичний okazіональний елемент, що перекладається на морфемному рівні, пор.:

(4) *You is a **pibbling little pitsqueak** ! You is a ... *cream puffnut!*' (Dahl, 2007b). *Невже ти не розуміти, як ти папужно спо тикаєшся, коли кажеш, що бульбашки шипіти вгору, а не вниз? Це **несувітня помилівка**, щоб бульбашки летіти вгору!* (Дал, 2015)*

Звукоподібні слова формуються з існуючих раніше, так похідним від англ. *cucumber*, укр. *огірок*, стає можливим зрозуміти переклад слова англ. *snozcumber* – укр. *ойгірок* під час зіставлення оригіналу та перекладу (Рис. 2), пор.:

(5) *It is called the **snozcumber**.* (Dahl, 2007b). *Ось він, брідогидний **ойгірок!*** (Дал, 2015)

Нові слова можуть надавати нові відтінки значень та вказувати на негативну конотацію, пор.:

(6) *You is a **squinky little squiddler!*** (Dahl, 2007b).
 — *А ти ганьбарик усіх велетнів! — заревів Кровопопивач. — Тобі не місце серед нас! Ти шмакодявний **недомірок!** Пискна курдуплянка! Ти... глюкавий шпурдель!* (Дал, 2015)

Існують неологізми з позитивною конотацією, які використовують зменшувальні суфікси під час слововибудови, пор.:

(7) *Little **chiddlers** who is building sandcastles on the beach.* (Dahl, 2007b).
Малих крихотульок, які будувати замки з піску. (Дал, 2015)

doc#0	<s> It is called the snozzcumber ! </s>	<s> А що тоді казати, наприклад, про великого клоника-цвіркуря? -Перепрошую? - нічого не втратила Софія. -А про гампелькрімку? - 5 5 - </s>
doc#0	<s> Today we is not believing in snozzcubmers . </s>	<s> У тебе замість мізків - ватра. -Ви хотіли сказати вата? - виправила його Софія. - Що я хотіти казати і що я казати - це дві різні речі, -доволі величаво проголосив ВДВ. - А зараз я показувати тобі ойгірок. </s>
	<s> I will now show you a snozzcumber ! </s>	<s> Великий Дружній Велетень сказав це з таким понурим виглядом, що Софія аж засмутилася. - Вибачте, - сказала вона. - Я не хотіла вас якось образити. -Тут у

▼

Show all languages

...

Roald Dahl, Ukrainian

А про дригобраз? -Кого-кого? - розгубилася Софія. -А про дробомота? -Це якісь тварини? - запитала Софія. -Це звичайні тварини, -зневажливо зронив ВДВ. -Я не бути всезнаючий велетень, але мені здаватися, що ти дівчатко-нічогонезнатко. </s> <s> **У тебе замість мізків - ватра. -Ви хотіли сказати вата? - виправила його Софія. - Що я хотіти казати і що я казати - це дві різні речі, -доволі величаво проголосив ВДВ. - А зараз я показувати тобі ойгірок.** </s> <s> ВДВ рвучко відчинив масивну шафу і дістав звідти дуже дивний овоч - чорний з білими повздовжніми смугами, вкритий несовірними пухирцями. </s><s> Овоч був завдовжки як половина звичайної людини, але значно товстіший, наче дитячий візочок. -Ось він, брідодгдлий ойгірок! - вигукнув ВДВ,

...

Рис. 2 Зіставлення форм оригіналу та перекладу в паралельному корпусі “Roald Dahl”

Існуючі та створені слова розпізнаються на основі фонетико-зкувового оформлення, яке є притаманним для багатьох новоутворених неологізмів Роальда Дала, пор.:

(8) *‘Not even a **fizzwinkel**,’ answered the Big Friendly Giant.* (Dahl, 2007b). — *Немає ні **крихітульки**, — відповів Великий Дружній Велетень.* (Дал, 2015)

Досить частотним (Рис. 3) виявився оказіоналізм англ. *human beans* (Рис. 3), що бачимо на одному із прикладів на позначення укр. *людських чворінь/створінкал*, пор.:

(9) *Human beans is the only animals that is killing their own kind.*" (Dahl, 2007b).

*Is you never trying a snozzcumber, Bloodbottler?’ ‘**Human beans** is juicier ,’ the Bloodbottler said.* (Dahl, 2007b).

— *Це нямнямний ойгірок, — сказав він. — Я радо їсти його щодня і щоночі. А ти ніколи не куштувляти ойгірка, Кровопопивачу?*

— *Людські чворіння сокочніші, — відповів Кровопопивач.* (Дал, 2015)

doc#0	<s> Human beans from Jersey has a most disgusting woolly tickle on the tongue,' the Giant said. </s>	<s> Вона тремтіла, мов осиковий лист, відчуваючи, як по спині в неї хтось мовби пошкрябує крижа ним пальцем. – Ага! – вигукнув Велетень, підступаючи до неї й потираючи руки. – Хто це до нас завітати? </s>
doc#0	<s> ' Human beans from Jersey is tasting of cardigans.' </s>	<s> Його гучний голос прокотився печерою, наче гуркіт грому. </s>
doc#0	<s> The human beans in Wellington has an especially scrumdiddlyumptious taste, so says the Welly-eating Giant.' </s>	<s> Софія несподівано розізлилася – зіграли її патріотичні почуття. – А чому тільки турків? – обурилася вона. – Чим йому не вгодили англійці? – Костохруст казати, що турки дуже-байдуже соковиті й набагато нямянміші! </s>
doc#0	<s> 'Me gobbling up human beans ! </s>	<s> ?оальд Дал. </s>
doc#0	<s> 'Well, first of all,' said the BFG, ' human beans is not really believing in giants, is they? </s>	<s> У нього дві ноги, а фрукт зовсім без ноги. - ? 6 - </s>
doc#0	<s> Human beans is not thinking we exist.' </s>	<s> ?оальд Дал </s>
doc#0	<s> The first thing you would be doing, you would be scuddling around yodelling the news that you were actually SEEING a giant, and then a great giant-hunt, a mighty giant look-see, would be starting up all over the world, with the human beans all rummaging for the great giant you saw and getting wildly excited. </s>	<s> Людські створінкала з Веллінгтона на присмак дуже-байдуже гамнянмяні –так казати той веле тень. – А які вони на смак, ті веллінгтонці? – поці кавилася Софія. –Як чоботи, – відповів Велетень. – Ну, так, – погодилася Софія. – Гумові чоботи-веллінгтони. їх так у нас називають. </s>

Рис. 3 Частотність двокомпонентних неологічних одиниць в корпусі “Roald Dahl”

Оказіональні звертання можуть мати позитивну конотацію, пор.:

(10) *Oh, you poor little **scrumplet** !* (Dahl, 2007b)

— Ой, бідолашна **скрампулька!** — вигукнув ВДВ. — Мабуть, ти страшенно за ними сумуєш? (Дал, 2015)

Позитивні неологізми на позначення дитини-немовляти (англ. *toddler*-укр. *мовлятко*) походять від слів, що відомі читачу та тому успішно декодуються, напр.:

(11) *This will be giving some little **tottler** a very happy night when I is blowing it in!* (Dahl, 2007b)

*'If I do, then some poor little **tottler** will be having the most curdbloodling time!* (Dahl, 2007b) *Бо інакше якесь бідолашнове **мовлятко** може побачити найцуренніший кошмаріон!* (Дал, 2015)

*'Never more is you going to be bunkdoodling the poor little humanbeaney **tottlers** !'* (Dahl, 2007b)

Неологічне утворення, що позначає бджолу англ. *huggybee* – укр. **бджілов'ятко** (Рис. 4) можна знайти в створеному корпусі та легко декодується читачем, незважаючи не досить рідкісну форму, пор.:

(12) *'You stay where you is in my pocket, **huggybee** ,'* he said. (Dahl, 2007b)
— *Сиди в кишені, моє **бджілов'ятко**, — мовив він. — Ми разом робити цю сяйну плескобанію.* (Дал, 2015)

simple **huggybee** • 18.24 per million tokens • 0.00082% doc#0<s> 'You stay where you is in my pocket, **huggybee** ,' he said. </s>

Рис. 4 Пошукова одиниця *huggybee* в корпусі “Roald Dahl”

Іноді авторські неологізми можуть бути складними багатокомпонентними утвореннями, що фактично складаються з декількох слів, пор.:

(13) Charlie smiled nervously and sat down on the edge of the bed. He was holding his present, his only present, very carefully in his two hands. **WONKA’S WHIPPLESCRUMPTIOUS FUDGEMALLOW DELIGHT**, it said on the wrapper. (Dahl, R. (2007a). *На обгортці було написано: "ВИСОКОЧУДЕСНИЙ ЗЕФІРМЕЛАД ВОНКИ"*. (Дал, 2005).

Існують ряд дитячих неологізмів та неологізмів специфічно створених для дітей в творах Роальда Дала, на що вказує наш невеликий корпус з трьох творів Роальда Дала на англійській мові та трьох перекладів на українську, пор.:

(14) *It is so **gigantuous** I is needing bicirculars and telescopes to see what is going on at the other end!* (Dahl, 2007b)

*By the time the procession was over, the whole **gigantic** fruit had been completely eaten up, and only the big brown stone in the middle, licked clean and shiny by ten thousand eager little tongues, was left standing on the truck.* (Dahl, 2016).

*Коли ж нарешті парад скінчився, від **гігантського** персика зосталася тільки величезна руда кісточка, що стояла на вантажівці,*

облизана до блиску десятками тисяч завзятих маленьких язичків. (Дал, 2009).

Імітація дитячого мовлення в творах Роальда Дала не є поодинокую, насправді ми отримуємо безліч нових слів, дуже схожих на дорослі слова, але всі вони – дитячі слова, дитяча неологія, пор.:

(15) (16) I is *never* showing myself to human beans.’

‘Why ever not?’

‘If I do, they will be putting me in the zoo with all the *jiggyraffes* and *cattypiddlers*.’

‘Nonsense,’ Sophie said. (Dahl, 2007b)

Ніколиво не покажу себе людським створінькалам. – А чому? – Бо вони запропастити мене в зоопарк з усіма джигирафами і вухорогами. – Дурниці! – буркнула Софія. (Дал, 2015)

Для дівчинки-сирота, що зовсім мала та поміщається в карман до Великого Доброго Велетня, і такі слова як *orphanage* – сиротинець їй ще не відомі, вони звучать зовсім по дитячому, пор.:

(17) А тебе відіслати назад у *сироватинець*, – настрашив її ВДВ. – *Доросливі людива не дужебайдуже добривні.* (Дал, 2015)

‘And they will be sending you straight back to a *norphanage*,’ the BFG went on. ‘Grown-up human beans is not famous for their kindnesses. (Dahl, 2007b)

(18) *Greeks* is all full of *uckyslush*. No giant is eating Greeks, ever. (Dahl, 2007b) *Одні нямнямні, інші тюфтюфні.*

Греки всі такі. Жоден велетень не жерти греків, ніколи в животі.

– А чому? – здивувалася Софія.

– Бо греки з Греції смакувати, як гречка без спецій, – пояснив Велетень. (Дал, 2015)

Використання неологічних утворень в рази може перевищувати всі звичайні норми до неології, в творах Роальда Дала ми знаходимо іноді 4 приклади неологічних утворень в одному реченні, пор.:

(19) (20) (21) (22) *They would be putting me into the zoo or the bunkumhouse with all those squiggling hippodumplings and crocadowndillies.*' (Dahl, 2007b) Вони відправлять мене в зоопарк або в **циркнадроті** з усіма тими **скубанутими тигропотамами і крокодиляльками**. (Дал, 2015)

Нові слова з'являються на сторінках творів Роальда Дала та мають власну мотивацію, зрозумілу лінгвістам. Слова, створені Роальдом Далем, часто мають пустотливі значення, пор.: (23) *It's a winksquiffler!* (Dahl, 2007b) Це **ляльний кліпунчик!** (Дал, 2015)

(24) *They has no brains. They is made of zozimus.*' After about a minute, the BFG stopped whisking. The whole bottle was now full to the brim with large bubbles. (Dahl, 2007b)

*Бульбашки, замість того, щоб підні матися вгору, опускалися вниз і лускалися на дні, від чого там утворилася шипуча **блідо-зелена піна**.*

– *Що то означати неправильної – оторопів ВДВ. – У наших шипучих напоях, – пояснила Софія, – бульбашки завжди піднімаються вгору і там лускають. – Угору – це й бути неправильної – вигукнув ВДВ. – Бульбашки ніколи не йти вгору!* (Дал, 2015)

Неологія тваринного світу в корпусі Роальда Дала вражає, пор.:

(25) (26) (27) *They is singing sweeter than a **nightingull.***' 'One of the biggest **chatbags** is the **cattlepiddlers,**' the BFG said. (Dahl, 2007b)

*Співувати солодше, ніж **солов'юни**.*

– *А кого ви ще чуєте?* – допитувалася Софія. – *Одними з найбільших **теревенівців** є **гусельниці**,* – сказав ВДВ.

– *І що ж та гусінь каже?*

– *Вони весьчасно сперечатися, хто з них стане найгарнішим метеликом.* (Дал, 2015)

Вигаданий тваринний світ є викликом для перекладача, який усрішно справляється з поставленою задачею, пор.:

(28) *And they were living on green caterpillars, and the caterpillars tasted revolting, and the Oompa-Loompas spent every moment of their days climbing*

*through the treetops looking for other things to mash up with the caterpillars to make them taste better – red beetles, for instance, and eucalyptus leaves, and the bark of the **bong-bong** tree, all of them beastly, but not quite so beastly as the caterpillars.* (Dahl, R. (2007a).

*Харчувалися зеленою гусінню, а гусінь на смак була огидна, тож умпа-лумпи цілісінькими днями нишпорили у верхівках дерев, шукали, з чим би ту гусінь змішати, щоб поліпшити її смак – червоних жучків, наприклад, або еквалінтового листя чи кори **бон-бонового дерева**.* (Дал, 2005).

Неологія тваринного світу має певну схожість на існуючі слова, тобто частина слова є знайомою, коли ж інша частина слова створюється за моделлю вже існуючих слів та гіпотетичних лексичних одиниць, пор.:

(29) *And oh, what a terrible country it is! Nothing but thick jungles infested by the most dangerous beasts in the world — **hornswogglers** and **snozzwangers** and those terrible wicked **whangdoodles**.* (Dahl, R. (2007a).

*Ой, яка ж то жахлива країна! Нема там нічого, крім густіших джунглів. Там аж кишить найнебезпечнішими у світі звірюками – **роговоглі, снуцвангери** і жахливі злісні **вангдудлі**.* (Дал, 2005).

(30) (31) *They had to live in tree houses to escape from the **whangdoodles** and the **hornswogglers** and the **snozzwangers**.* (Dahl, R. (2007a).

Найбільш відомою неологічною одиницею є назва маленьких істот, що працюють на фабриці Віллі Вонки, пор.:

(32) *Poor little **Oompa-Loompas!*** (Dahl, R. (2007a). *Бідолашечки **умпа-лумпи!*** (Дал, 2005).

Контекст допомагає зрозуміти деякі неологічні утворення, які насичують твори Роальда Дала. Лексичні одиниці, що виникають, побудовані за правилами побудови гіпотетичних прикметників, іменників та інших частин мови, пор.:

(33) (34) ***Frobscottle** is sweet and **jumbly!**' He got up from his chair and went to a second huge cupboard. He opened it and took out a glass bottle*

that must have been six feet tall. (Dahl, 2007b) **Шумбурбулька** солодкішна й **сливественна!** (Дал, 2015)

Він підійшов до шафи, в якому тримав пляшки із **шумбурбулькою**, і витяг звідти отакенну збивалку для яєць. (Дал, 2015)

Передати настрій героя допомагають звукоподібні елементи, що створюються автором, пор.:

(35) *He was allowed to go galloping off to any place in England on any night of the year to blow his splendid **phizzwizards** in through the windows to sleeping children. The phizzwizards.* (Dahl, 2007b) Це золотиста візіяна! (Дал, 2015)

Вже існуючі слова видозмінюються для створення гумористичного ефекту, пор.: (36) (37) *'To me it is tasting of **clockcoaches** and **slimewanglers!***'(Dahl, 2007b). Мені він на смак, як **тарганячки** і **слизяки!** (Дал, 2015)

Існуюче слово англ. *micie* – укр. *мишечки* перетворюється на звукоподібну одиницю з позитивною зменшувальною конотацією, пор.:

(38) *'You just ought to be hearing the little **micies** talking!'* (Dahl, 2007b). Якби ти могла чувати, як розмовляють крихітки **мишечки!** (Дал, 2015)

Перекладач створює звукоподібні слова, імітуючи стиль автора, вдаючися до компенсації – англ. *other end* стає укр. *другою кінцевістю*. Слова Великого Доброго Велетня мають специфічну вимову, що дає характеристику ВДВ як істоти, що у своєму вокубулярі має дитячоподібні слова, створює їх самостійно, тобто ця істота – емоційно подібна до дитини, такий собі “добрий людоджер”, якому поволі починаєш симпатизувати, пор.:

(39) (40) (41) *It is so **gigantuous** I is needing **bicirculars** and **telescopes** to see what is going on at the **other end!*** (Dahl, 2007b). Треба **бінокля** й **телескока**, щоб бачу вати **другу кінцевість!** (Дал, 2015)

(42) *'I thought all human beans is full of brains, but your head is emptier than a **bundongle.*** (Dahl, 2007b). Я думав, що всі людські створінькала розумахи, але твоя голова порожня, як **барабан**. (Дал, 2015)

Написані спеціально помилково, неологічні елементи стають фантастичними, такими, як *tellyfone/телемелефон*, пор.:

(43) (44) The next label said: THE **TELLYFONE** RINGS IN OUR HOUSE AND MY FATHER PICKS IT UP AND SAYS **IN HIS VERY IMPORTANT TELLYFONE VOICE**. (Dahl, 2007b).

У НАШОМУ БУДИНКУ ДЗВОНЯТИ ТЕЛЕМЕЛЕФОН. МІЙ ТАТО БЕРЕ СЛУХУВАЧКУ Й КАЖЕ СВОЇМ ДУЖЕ-БАЙДУЖЕ ПОВАЖНЯВИМ ГОЛОСОМ: «СІМПКІНЗ СЛУХАЄ». (Дал, 2015)

(45) *'You is hearing only thumping loud noises with those little earwigs of yours.* (Dahl, 2007b). *І мої величні вухастики могли читати цю музику.* (Дал, 2015)

(46) *'You must grab your **anklet** very tight with both hands!* (Dahl, 2007b). *Треба міцно триматися за **щикавицю** обома руками!* (Дал, 2015)

(47) *'You is a human bean and human beans is like **strawbunkles** and cream to those giants.'* (Dahl, 2007b). *Ти людське створіння, а це для них, як **ягідка** в сметанці.* (Дал, 2015)

(48) *'You would be swallowed up like a piece of **frumpkin pie**, all in one dollop!'* (Dahl, 2007b). *Вони проковтати тебе, як шматок ясирного пирога, одним ковтнем!* (Дал, 2015)

(49) ***Bugswallop!*** (Dahl, 2007b). *'Ти казати **ахенітницю**, – заперечив ВДВ, який з кожною секундою ставав усе відважніший.* (Дал, 2015)

(50) *'It's **filthing!*** (Dahl, 2007b). *'**Гидобридолина!** – приказував він з повним ротом, бризкаючи на Софію великими куснями ойгірка, що, наче кулі, відскакували від стола.* (Дал, 2015)

Перекладач Віктор Морозов (2015) компенсую лексичні одиниці, перекладаючи звичайні слова за неологічним шаблоном, тобто вдаючись до створення нових елементів. Талановитий перекладач компенсує величезну кількість неологізмів свого колеги по неологічному цеху, Роальда Дала, пор.:

(51) (52) *If an animal is very fierce and you is putting it **in a cage**, it will make a tremendous **rumpedumpus**.* (Dahl, 2007b). **Велетні** в клітку, а потім тріщити на мене очі, як на **звіротку**. (Дал, 2015)

(53) (54) *'The **first titchy bobsticle** you meet and you begin shouting you is **biffsquiggled**.'* **Перша мала перехняби** – і ви вже кричати, як пороснята.

(55) *'We is doing this lovely bit of **buckswashling** both together.'* (Dahl, 2007b). **Ми разом робити цю сяйну плескобанію**. (Дал, 2015)

Віктор Морозов (2005) перекладає неологізми Роальда Дала б відчайдушною точністю, іноді звертаючись до транслів=терації власниназв, пор.:

(56) (32) *'**Oompa-Loompas!**' Imported direct from **Loompaland**,* said Mr Wonka proudly. (Dahl, 2007a). **Імпортовані прямо з Лумпаландії**, – гордо пояснив містер Вонка. (Дал, 2005).

(57) *'Don't **gobblefunk** around with words.* (Dahl, 2007b) **Він постійно плутається** у власних словах. (Дал, 2015)

Якщо транслітерація виявляється невдалим прийомом, перекладач застосовує семантико-морфологічні перекладацькі трансформації (58/59), що вказують на мотивацію власного імені, пор.:

(58) *They were about ten feet away from the **Fleshlumpeaters**' face.* (Dahl, 2007b) **Шестеро солдатів**, які панькалися з **Тілогризом**, почали дуже-дуже обережно витягати цю ручищу з-під туші. (Дал, 2015)

(59) ***Bonecruncher** says Turkish human beans has a glamourly flavour.* (Dahl, 2007b)

– Чим йому не вгодили англійці? – **Костохруст** казати, що турки дуже-байдуже соковиті й набагато нямнямніші! . (Дал, 2015)

Віктор Морозов (2015) створює нові оклики на каліт Роальда Дала, компенсуючи їх введенням додатково, пор.:

(60) (61) *What is more, he was given the title of The **Royal Dream-Blower**.* (Dahl, 2007b) **Ба** навіть більше – ВДВ отримав титул **Королівського Снодува**. (Дал, 2015)

Віктор Мороз створює неологізми та граматично змінює речення, трансформуючи оригінальний текст в зрозумілий перекладення, пор.:

(62) (63) (64) Jack is **wackcrackling** me. Jack is **spikesticking** me. Jack is **splashplunking** me. (Dahl, 2007b)

— Це Джек! — лементував Тілогриз. — Катюга Джек! Він мене духопелити! Він мене **шпичакати!** Він мене **роздирати!** (Дал, 2015)

Звукопобідні слова считуються перекладачем для створення контекстуальної заміни, знаходження динамічного відповідника (англ. *squeakrip/ туписклява*) або його вилучення (англ. *notmucher*), пор.:

(65) *'It's glummy!' he cried. 'I love it!'* (Dahl, 2007b) **Солодкішно й сливественно!** – вигукнув він. – Я це обожнювати! (Дал, 2015)

(66) (67) (68) (69) *'You can't call her a squifflerotter or a grinksludger.'* *'You can't call her a squeakrip or a notmucher either,'* Sophie said, getting angrier and angrier. (Dahl, 2007b)

— Королева Англії, — навела приклад Софія. — Про неї не скажеш, що вона **жахомастик.**

— Ну... — завагався ВДВ.

— І **туписклявою** її теж не можна назвати, — додала Софія, що ставала дедалі сердитішою. (Дал, 2015)

Роальд Дал (2007) та Віктор Морозов майстерно створюють неологічні виклики, пор.:

(68) (69) (70) (71) (72) (73) **Eeeeowtch!** roared the Bloodbottler. **Ughbwelch! Ieeech!** And then he spat. (Dahl, 2007b)

— **Розвеляяккитят!** — волав Кровопопивач.

— **Бе-е-е-е-е** —раптом заревів Кровопопивач. — **Тхорякви й лайняки!**
— І виплюнув усе з рота.

Шматки ойгірка включно з Софією шугонули через цілу печеру. (Дал, 2015)

(74) *'Every dream in the world is making a different sort of buzzyhum music.'* (Dahl, 2007b) *Але той дзумкіт такий сріблястиво-тихусінський,*

що жодне людське створіння ніколи його не почувати. –А ви його чуєте?
– (Дал, 2015)

Звукоподібні елементи можуть передані описово та за допомогою створення аналогічних вигуків, пор.:

(75) He ran over to another machine, a small shiny affair that kept going **phut-phut-phut-phut-phut**, and every time it went phut, a large green marble dropped out of it into a basket on the floor. (Dahl, 2007a) At least it looked like a marble.

В нічному повітрі, – мовив нарешті ВДВ, – він випускати крихітнюсіньке **ніжно-дзумкітливе шурхотіння**. (Дал, 2005) Після цього підбіг до іншого апарата – невеличкої блискучої машинки, що постійно пухкала: **пух-пух-пух-пух-пух** і за кожним таким пух з неї вилітав і падав у кошик на підлозі великий зелений скляний камінець. (Дал, 2005)

(76) *‘Whenever I is feeling a bit **scrotty**,’ the BFG said, ‘a few gollops of frobscottle is always making me again.’* (Dahl, 2007b)

— Коли мені медузно, — сказав ВДВ, — кілька ковтків шумбурбульки повертати мені **скочильсний** настрій. (Дал, 2015)

(77) (78)*You,’ Sophie said. ‘Whenever I is feeling a bit scrotty,’ the BFG said, ‘a few gollops of frobscottle is always making me **hopscotchy** again.’* (Dahl, 2007b)

Коли ця божевільна шумбурбульна забава закінчилася, Софія знову вмостилася на величезному столі.

— Ти тепер чуєшся кращіше? — поцікавився Великий Дружній Велетень.

— Набагато краще, дякую, — зізналася Софія.

— Коли мені медузно, — сказав ВДВ, — кілька ковтків шумбурбульки повертати мені **скочильсний** настрій. (Дал, 2015)

(79) IN FACT I HAS BECOME **ABSOLOOTLY** INVISIBLE ALL OVER. (Dahl, 2007b)

ФАКТОВИЧНО Я АБСОЛЮТЕННО НЕДОВИДИМИЙ. Я ТУТ, АЛЕ НІХТО МЕНЕ НЕ БАЧУВАТИ, НАВІТЬ Я САМ. (Дал, 2015)

(80) AND THEN I IS HEARING MY MUMMY'S VOICE SAYING WAKE UP YOUR **BREKFUST** IS REDDY. (Dahl, 2007b)

А ПОТІМ Я ЧУВАТИ ГОЛОС МОЄЇ МАТУСІ, ВОНА КАЖЕ: «ВСТАВАЯЙ ТВІЙ СНІДОРАНОК ГОТОВИЙ. (Дал, 2015)

(81) *'I would dearly love to have an **elefunt** to ride on,' the BFG said dreamily.* (Dahl, 2007b)

– Я дуже-байдуже хотіти мати **солоника**, щоб їхвати на ньому, – замріяно мовив ВДВ. (Дал, 2015)

Створений комічний ефект, створений автором, в перекладі може зникнути, відповідник залишається нейтральним, а компенсація наступає в іншому дотичному блоці, пор.:

(82) *'Although I is not exactly understanding their**langwitch**.'* (Dahl, 2007b)

На якийсь час їй просто відняло **мову**. (Дал, 2015)

(83) *You is looking at a **frightsome** trogglehumper.'* Мовлятко може побачити **найшуренніший** кошмаріон!

(84) *'It's disgusterous!'* the BFG gurgled. *'It's sickable.* (Dahl, 2007b)

– **Жахітнявщина!** – бурмотів ВДВ. – **Блюйно!** **Отруйно!** (Дал, 2015)

(85) *'It's the **grueful** gruncious Jack!* (Dahl, 2007b) Катюга Джек! — Ми, велетні, — прошепотів ВДВ, — не дужебайдуже знаємо, хто такий цей **жахомахшоций** Джек. (Дал, 2015)

Зазвичай концентровані оказіоналізми вказують на евфемізацію мовлення персонажів, пор.:

(86) (87) (88) (89) **Piffling** little **swishfiggler!** (Dahl, 2007b) **Squimpy** little **bottlewart!** Флюйний курдупель! Фляшний прищак! (Дал, 2015)

(90) *'I is speaking the most terrible **wigglish**.'* (Dahl, 2007b)

– Я казати жахомахшощу **ахенітницю**. (Дал, 2015)

(91) ‘Here is the **repulsant** snozzcumber!’ (Dahl, 2007b) Ось візьми й сама скуштуй цей **бридогідний** ойгірок! (Дал, 2015)

(92) It’s **maggotwise!** Try it yourself, this foulsome snozzcumber!’ (Dahl, 2007b) Вони на смак, як **блювастики!** (Дал, 2015)

(93) I say they is very **extra-usual** ears indeed. (Dahl, 2007b) Воно видається тобі трохи чудиявим, але повір: воно дуже-байдуже **унікальнісне.** (Дал, 2015)

(94) ‘It’s **disgustorous!**’ (Dahl, 2007b) **Бридогідні** ойгірки, ваша великавосте, і відтепер ми лише ними будемо годувати цих жахомахнющих велетнів! (Дал, 2015)

(95) ‘**Delumptious** fizzy frobscottle!’ (Dahl, 2007b)

– **Розкішлива** шипуча шумбурбулька! (Дал, 2015)

(96) ‘Don’t get so **flussed,**’ the BFG said. – Не будь така **хвилюшлива,** – відказав ВДВ. (Дал, 2015)

(97) (98) You might not be thinking it but **spiders** is the most tremendous **natterboxers.** (Dahl, 2007b)

Павухатки теж люблять побалакати! Ти можеш цього не знати, але павухатки страшенні **базікала.** А коли вони прясти своє павухатиння, вони весьчасно співувати. Співувати солодше, ніж солов’юни.

(99) I is the one who **kidnatched** you. — Ну, я ж не так уже й дуже-байдуже тебе **крадоцупив,** — лагідно всміхнувся ВДВ. — Ти ж така маніпулсична крихотулька.

Неологізми Родаьда Дала влучно перекладені Віктором Морозовим, пор.: (100) *I must say it’s quite an experience,*’ Sophie said. *‘It’s a **razztwizzler,***’ the BFG said. *‘It’s **gloriumptious.*** (Dahl, 2007b)

— *Це було так класнючо!* — сказала Софія.

— **Цибато! Фантрасмічно! Гиготійчно!** — додав ВДВ і пішов у другий кінець печери, щоб узяти свій сачок-сонолов. (Дал, 2015)

— Я зараз бути гасати учвал, — повідомив він, — щоб напіймати для своєї колекції нових стріблястих еонів. Я роблю це щокожного дня без вихідних. Хотіти пити зі мною? (Дал, 2015)

3.2 Лексико-семантичні трансформації відтворення okazіоналізмів

При перекладі okazіоналізмів на іншу мову часто виникає необхідність застосування лексико-семантичних трансформацій. Це стосується як індивідуальних новотворів, так і стилістичних елементів твору. Основними видами трансформацій в корпусі “Роальд Даль” є:

- **Семантико-морфологічні трансформації**, коли відбуваються модулювання значення, коли перекладач може модифікувати значення okazіоналізму, адаптуючи його до особливостей мови перекладу. Це дозволяє зберегти функцію слова в контексті, але з деякими змінами в його лексичному змісті;
- **Аналоги**, коли відбуваються моделювання, або смисловий розвиток, є ще одним складним типом трансформації. Це процес заміни словникового відповідника контекстуальним, що дозволяє зберегти смислові відношення;
- **Заміна лексичної одиниці**, коли okazіоналізм не піддається прямому перекладу, може бути обрана лексична заміна, яка максимально відповідає семантичній суті неологізму;
- **Розширення або звуження значення**, коли новотвори можуть нести ширше або вузьке значення в оригіналі, що змушує перекладача розширювати чи звужувати його смислові рамки у мові перекладу;
- **Описовий переклад**, коли неможливо створити аналог або підібрати однокомпонентну заміну;
- **Знищення важкого в перекладі елемента**,

- **Конкретизація або генералізація**, коли перекладач може конкретизувати або генералізувати значення okazionalizmu залежно від контексту.

Перекладач часто стикається з необхідністю одночасного застосування кількох трансформацій. У кожному випадку перекладач зважає різні фактори, включаючи лексичні норми цільової мови, культурні контексти і жанрові особливості твору, намагаючись зберегти не лише зміст, а й емоційно – стилістичну складову okazionalizmu.

3.3 Кількісне обчислення результатів дослідження okazionalizmів у художньому дискурсі

Аналіз okazionalizmів у творах Роальда Дала виявив різноманітні новоутворення на позначення власних назв, предметів, людей, істот, різні частиномовні okazionalizmi мови, зокрема вигадані дієслова, іменники, okazionalni вигуки та okazionalni словосполучення.

Висновки до розділу 3

У розділі 3 було проведено детальне дослідження okazіоналізмів у художньому дискурсі Роальда Дала, що дозволяє оцінити, як автор використовує мовні новації для створення унікального стилю та особливої атмосфери своїх творів. Okазіоналізми, як індивідуальні новотвори, є важливою частиною творчого процесу Дала, адже вони не лише доповнюють його стилістичний почерк, а й служать інструментом для передачі характеристик персонажів і сюжетних елементів.

Перше важливе спостереження, яке випливає з аналізу, полягає у тому, що переклад okazіоналізмів є складним завданням, яке вимагає від перекладача не лише точності у передачі смислу, але й збереження авторського стилю. Виявлено, що перекладачі застосовують різні стратегії для досягнення цієї мети, серед яких калькування, адаптація, транскрипція/транслітерація і описовий переклад. Кожна з цих стратегій має свої переваги та обмеження, що вимагає ретельного підходу при перекладі кожного окремого okazіоналізму.

Друге важливе спостереження стосується лексико – семантичних трансформацій, які використовуються при перекладі okazіоналізмів. Виявлено, що модулювання значення, заміна лексичної одиниці, розширення чи звуження значення, а також конкретизація чи генералізація є ключовими механізмами для збереження смислового навантаження новотворів у перекладі.

Загалом, результати дослідження підтверджують, що Роальд Дал є майстром мовних інновацій, які значною мірою визначають його стиль. Його застосування лексичних новотворів і okazіональних словосполучень є основним елементом його ідіостилу, що надає його творам особливого колориту і глибини. Перекладачам важливо враховувати ці особливості при перекладі, щоб зберегти не лише смислову, а й стилістичну і емоційну складову оригіналу.

ВИСНОВКИ

В творах Роальда Дала знайшли місце вигадані історії, вигадані рослини, зменшувальні назви позитивної конотації, а також неологічні елементи негативної конотації. Автор створює та впроваджує в життя величезну кількість неологізмів, що простежується під час аналізу паралельного корпусу творів Роальда Дала, до якого увійшли “Великий Добрий Велетень”, “Чарлі та Шоколадна Фабрика”, “Джеймс та гігантський персик” англійською та українською мовами.

Серед основних способів творення okazіonalіzmів, застосованих Роальдом Далом, можна виділити словоскладання, редуплікацію, графікоорфографічні та граматичні способи, афіксацію, контамінацію, метатезу, фразові з’єднання різних структурно – семантичних типів та субституцію. Ці методи дозволяють максимально виразно передати стилістичні відтінки в контексті, навіть якщо okazіonalіzми мають певну умовність або неоднозначність.

Okazіonalіzми є специфічним мовленнєвим феноменом, який завжди звучить ново і нестандартно, адже вони індивідуальні і відображають думку самого автора. Перекладач має важливе завдання – зберегти цю думку максимально точно і доступно для читачів іншої мови. Прагматичний аспект перекладу новоутворень є критичним, тому перекладач В. Морозов використовував різні перекладацькі трансформації для пошуку адекватних еквівалентів okazіonalіzmів.

Зіставлення okazіonalіzmів тексту оригіналу та тексту перекладу виявило способи і прийоми перекладу, зокрема, що найбільш вживаними є морфологічно-семантичні модифікації, використання аналогів, незвичне написання та графічні шрифти, лексико-фонетичні аналоги, заміни, опущення та додавання. Це свідчить про особистий вибір перекладача та застосовані перекладацькі стратегії.

Результати порівняльного аналізу вказують на використання стратегії одомашнення перекладачем, що призводить до значної кількості okazionalizmів у перекладі і, відповідно, до надмірного втручання особистості перекладача у стиль оригіналу. Хоча винахідливість В. Морозова демонструє високий рівень професіоналізму, іноді його креативність може перешкоджати збереженню індивідуального стилю автора.

Зберегти всі значення okazionalizmів в оригіналі повністю зазвичай не вдається, що може призводити до часткової або повної втрати авторської інформації в перекладі. Найбільші втрати інформації відбуваються через вибір транскрибованих форм замість калькування, а також через відмінність у фоні знань між читачами оригіналу і перекладу.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що індивідуальність перекладача в перекладі часто є неминучою рисою, яка може впливати на кінцевий результат. Незважаючи на це, переклад В. Морозова успішно відтворює прагматичну задумку автора, є зрозумілим і доступним для дитячої аудиторії, а також передає експресивність okazionalizmів, створених Р. Далом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Aixela, J. F. (1996). Culture-specific items in translation. In R. Alvarez, & M. Carmen-Africa Vidal (Eds.), *Translation, power, subversion* (pp. 52-78). Clevedon: Multilingual Matters.
2. Baker, M. (1992). *In other words: A course book on translation*. London: Routledge.
3. Behrooznia, S., Pishghadam, R., & Ghazanfari, M. (2015). Linguistic politeness and its relationship with data collection preferences. *TELLSI Journal*. doi: 10.13140/RG.2.1.4578.9527
4. Bhabha, H. K. (1994). *The location of culture*. London and New York: Routledge.
5. Brasienė, B. (2013). *Literary translation of culture-specific items in Lithuanian translation of Orwell's Down and Out Paris and London*. Unpublished Master's Thesis. University of Vytautas Magnus, Kaunas, Lithuania.
6. Briggs, J., & Butts, D. (2016). *Popular children's literature in Britain*. Routledge.
7. Dahl, R. (1990). *The best of Roald Dahl*. Vintage.
8. Dahl, R. (2012). *The Great Automatic Grammatizator (A Roald Dahl Short Story)*. Penguin UK.
9. Dahl, R. (2007). *The twits*. Penguin.
10. Brown, D. (2000). *Principle of language learning & teaching*. (4th ed). New York: Longman.
11. Daghighi, S., & Hashemian, M. (2016). Analysis of culture-specific items and translation strategies applied in translating Jalal Al-Ahmad's by the Pen. <http://www.ccsenet.org/journal/index.php/elt/article/view/58351>
12. Dahl, R. (1988). *Charlie and the chocolate factory*. New York: Puffin Books.

13. Delisle, J., Lee-Jahnke, H., & Cormier, M. (1999). *Terminologie de la traduction*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
14. Held, J. M. (2014). *Roald Dahl and philosophy: A little nonsense now and then*. Rowman & Littlefield.
15. Hołda, E. (2023). Roald Dahl's Works in Polish Rendition: an Overview of Translation Strategies in Diachronic Perspective.
16. Hunt, P. (2012). Roald Dahl and the commodification of fantasy. In *Roald Dahl* (pp. 176–189). Macmillan Education UK. http://dx.doi.org/10.1007/978-1-137-28504-1_11
17. Fishman, J. A. (1996). Language and culture. In Adam Kuper and Jessica Kuper (Eds.), *The social science encyclopedia* (p. 452). London and New York: Routledge.
18. Gambier, Y. (2007). *Doubts and directions in translation studies*. Amsterdam and Philadelphia: John Benjamins.
19. Ghanoonparvar, M. R. (1988). *By the pen*. Austin, Texas: Middle East Monographs.
20. Glass, G. V., & Hopkins, K. D. (1984). *Statistical methods in education and psychology* (3rd ed.). Englewood Cliffs: Prentice-Hall.
21. González Davies, M., & Scott-Tennent, C. (2005). A problem-solving and student-centered approach to the translation of cultural references. *Meta*, 50(1), 160-179. doi: 10.7202/010666ar
22. Halloran, M. (2006). Translating James Joyce: Culture-specific items in translation. <http://french.chass.utoronto.ca/SESDEF/miroir/halloran.pdf>
23. Harvey, M. (2000). A beginner's course in legal translation: The case of culture-bound terms. *ASTTI/ETI*, 2(24), 357-369.
24. Keshtkar, F., & Karimnia, A. (2016). Analysis of culture specific items in English translation of Persian tourist administrators of Persepolis. *Modern Journal of Language Teaching Methods*, 6(7), 18-30.

25. Kung, S. M. (2009). I translate, therefore I am: Names and cultural translation in Jhumpa Lahiri's *The Namesake*. *Tamkang Review*, 40(1), 119-140. https://www.researchgate.net/publication/292488830_I_translate_therefore_i_am_Names_and_cultural_translation_in_Jhumpa_Lahiri%27s_The_Namesake
26. Liang, W. (2007). A descriptive study of translating children's fantasy fiction. *Multilingual Matters*, 15(2), 92-105. doi: 10.1080/13670050802153830
- 27.20. Moradi.F., & Karimnia, A. (2013). An investigation into the translation methods applied by Iranian translators with special reference to English lyrics translating based on Newmark's (1988) flattened v diagram. *Modern Journal of Language Teaching Method*, 3(4), 51-60.
28. Newmark, P. (1988). *A Textbook of translation*. New York: TiceHall Press.
29. Newmark, P. (2010). Translation and culture. In B. Lewandowska Tomaszczyk, & M. Thelen (Eds.), *Meaning in translation* (pp. 171-182). Frankfurt: Peter Lang GmbH.
30. Nord, C. (1997). Text analysis in translation. In *Annotated texts for translation: English- German. Functionalist approaches illustrated*. Schäffner, Christina and Uwe Wiesemann. Frankfurt: Multilingual Matters, 24.
31. Thriveni, C. (2001). Cultural elements in translation the Indian perspective. www.Translationdirectory.com/article24.htm
32. Wong, T., & Fernandini, C. (2011). *Traditional cultural expressions: preservation and innovation*. Cambridge University Press, Cambridge.
33. Yousefi, S. (2017). Translation of cultural specific items: A case study of Gulistan of Saadi. *Journal of Applied Linguistics and Language Research*, 4(5), 62-75. <http://www.jallr.com/index.php/JALLR/article/view/622>
34. Culley, J. (1991). Roald Dahl--" It's about Children and It's for Children"--But Is It Suitable?. *Children's Literature in Education*, 22(1), 59-73.
35. Kürkcü, E. (2022). *A Comparative Analysis of the Turkish Translations of Roald Dahl's Charlie and the Chocolate Factory*.
36. Odvárková, K. (2010). *Roald Dahl: Boy: Tales of Childhood (Translation and Analysis)* (Doctoral dissertation, Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta).

- 37.Podemska, A. (2020). On the translation of humour in *Matilda* by Roald Dahl.
- 38.Royer, S. E. (1998). Roald Dahl and sociology 101.
- 39.Rudd, D. (2012). 'Don't gobbelfunk around with words': Roald Dahl and Language. In *Roald Dahl* (pp. 51–69). Macmillan Education UK. http://dx.doi.org/10.1007/978-1-137-28504-1_4 Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ: Вид. центр "Академія", 2004.
- 40.Schweitzer, D. (1985). *Discovering modern horror fiction*. Wildside Press LLC.
- 41.Scott, C. (2012). Roald Dahl and Quentin Blake. In *Roald Dahl* (pp. 160–175). Macmillan Education UK. http://dx.doi.org/10.1007/978-1-137-28504-1_10
- 42.Sturrock, D. (2011). *Storyteller: the authorized biography of Roald Dahl*. Simon and Schuster.
43. Thacker, D. C. (2012). Fairy tale and anti-fairy tale: Roald Dahl and the telling power of stories. In *Roald Dahl* (pp. 14–30). Macmillan Education UK. http://dx.doi.org/10.1007/978-1-137-28504-1_2
- 44.Treglown, J. (2016). *Roald Dahl: a biography*. Open Road Media.
- 45.Butler, C. (2012). Introduction. In *Roald Dahl* (pp. 1–13). Macmillan Education UK. http://dx.doi.org/10.1007/978-1-137-28504-1_1
- 46.Артюх, А. О. (n.d.). Аналіз застосування прийомів перекладу при відображенні авторських неологізмів. У Національний технічний університет України "КПІ": Науково-практична конференція «Новітні освітні технології».
- 47.Гладкова, А. П. (2010). Модель анотації текстового корпусу як засіб дослідження художньої картини світу. *Studia Linguistica*, (4), 524–528. Київ: КНУ.
- 48.Грищенко, А. П., Мацько, Л. І., & Плющ, М. Я. (2002). *Сучасна українська літературна мова: підручник*. Київ: Вища школа.

- 49.Кайрала, Я. (2013). Специфіка перекладу okazіоналізмів у дитячій фентезійній літературі. Тампере: Інститут сучасних мов, перекладознавства та літературознавства.
- 50.Клименко О. С., Климова О. С., Бурмак Л. Ю. (2011). Okazіональні утворення в сучасному українському перекладі. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка: збірник наукових праць*. Луганськ, 2011. Вип. 24 (235). С. 160–164.
- 51.Клименко, Н. Ф., & Карпіловська, Є. А. (1998). *Словотвірна морфеміка сучасної української літературної мови*. Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України. Київ.
- 52.Тарнавська, М. М. (2023). VERSATILE SUBTEXT BY ROALD DAHL: INTERPRETATION AND TRANSLATION. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*, (205), 218-223.
- 53.Широкова, Є. А. (2012). Навчання перекладу неологізмів та авторських okazіоналізмів у матеріалі англійської художньої літератури. Мінськ: БДУ, (2), 49–49.
- 54.Ширяєва, О. (n.d.). Okazіоналізм у художньому тексті: лінгвальний статус та головні ознаки. *Іноземна філологія*.
- 55.Максімов, С. Є. (2016). *Практичний курс перекладу (англійська та українська мови). Теорія та практика перекладацького аналізу тексту: Навчальний посібник (3-тє виправлене і доповнене вид.)*. Київ: Вид. центр КНЛУ.
- 56.Nykytchenko, K. P. (2015). To the problem of definition of ‘occasionalism’ among the basic notions of neology. *Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія «Філологічні науки». Мовознавство*, (3), 181–186.
- 57.Zubryk, A. R. (2014). Rendering of communicative and emotive functions of occasionalisms in translation. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*, 11(1), 133–135.

58. Баранова, С. В. (2015). Вирішення комунікативних завдань на заняттях із перекладу. У С. О. Швачко (Ред.), *Навчати вчитися перекладу: монографія* (С. 75–79). Суми: Сумський державний університет.
59. Колоїз, Ж. В. (2007). *Українська okazіональна деривація: монографія*. Київ: Акцент.
60. Лендау, С. І. (2012). *Словники: мистецтво та ремесло лексикографії*. Київ: К.І.С.
61. Швачко, С. О. (2021). *Модуси сучасного перекладознавства: монографія*. Суми: Сумський державний університет.
62. Мазурик, Д. (2000). Поетичні okazіоналізми сучасності. *Культура слова*, (53–54), 103–107.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. (D7 EN) Dahl, R. (2007). *The BFG*. Penguin.
2. (D15 UKR) Дал, Р. (2015). *ВДВ (великий дружній велетень)*. Видавництво Івана Малковича «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА».
3. (D7 EN) Dahl, R. (2007a). *Charlie and the Chocolate Factory*. Penguin.
4. (D5 UKR) Дал, Р. (2005). *Чарлі і шоколадна фабрика*. Видавництво Івана Малковича «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА».
5. (D16EN) Dahl, R. (2016). *James and the giant peach (colour edition)*. Penguin UK.
6. (D9UKR) Дал, Р. (2009). *Джеймс і гігантський персик*. Видавництво Івана Малковича «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА».
7. Dahl, R. (1990). *The best of Roald Dahl*. Vintage.
8. Dahl, R. (1990). *The best of Roald Dahl*. Vintage.
9. Dahl, R. (2007). *The BFG*. Penguin.
10. Dahl, R. (n.d.). *Roald Dahl audio collection*.
11. Dahl, R. (n.d.). *Roald Dahl audio collection*.

ДОДАТОК

ДОДАТОК

№	Оригінал	Переклад	Тип okazіоналізму
1.	bootbogglers	халявотряси	Оказіональне звертання (негативна конотація)
2.	dogswogglers	кукумунда	Оказіональне звертання (негативна конотація)
3.	Bloodbottler	Кровопопивач	Оказіональне звертання (негативна конотація)
4.	pitsqueak	несусвітня помилівка	Оказіональне звертання (негативна конотація)
5.	snozzcumber	ойгірок	Оказіоналізм (фонетичний тип)
6.	squiddler	недомірок	Оказіональне звертання (негативна конотація)
7.	chiddler	Крихітулька/скрампулька	Оказіональне звертання (позитивна конотація)
8.	fizzwinkel	крихітулька	Оказіональне звертання (позитивна конотація)
9.	human beans/grown up	людські чворіння/створінь кала/	оказіоналізм (негативна конотація)

	human beans	Доросливі люди	
10.	scrumplet	скрампулька	Оказіональне звертання (позитивна конотація)
11.	totler	мовлятко	Оказіональне звертання (позитивна конотація)
12.	huggybee	бджолів'ятко	Оказіональне звертання (позитивна конотація)
13.	whipplescrumptious	високочудесний	Ознака/якість неологізм
14.	giganticus	гграндіозний/гігантський	Ознака/якість
15.	jiggyraffes	джигирафами	імітація дитячої неології
16.	cattypiddlers	вухорогами	імітація дитячої неології
17.	norphanage	сироватенець	Ознака/якість
18.	uckyslush	тюфтюфний	Ознака/якість
19.	squiggling	скубанутий	Ознака/якість
20.	bunkumhouse	циркнадроті	гумористичний неологізм
21.	hippodumplings	тигропотамами	вигадане створіння/дитяча неологія
22.	crocadowndillies	крокодиляльками	вигадане створіння/дитяча неологія
23.	winksquiffler	ляльний кліпунчик	Нереальний

			предмет/явище
24.	zozimus	блідо-зелена піна	Нереальний предмет/явище
25.	chatbags	теревенівці	Тваринний світ
26.	cattlepiddler	гусельниця	Тваринний світ
27.	nightingull	солов'юни	Тваринний світ
28.	bong-bong tree	бон-бонове дерево	Нереальний предмет
29.	hornswogglers	роговоглі	Нереальний предмет
30.	snozzwangers	снуцвангери	Нереальний предмет/явище
31.	whangdoodles	вангдудлі	Нереальний предмет/явище
32.	Oompa-Loompas	умпа-лумпи	вигадані істоти транслітерація
33.	frobscottle	шумбурбулька	Нереальний предмет/явище
34.	jumbly	сливественна	Нереальний предмет/явище
35.	phizzwizard	візіяна	Нереальний предмет/явище
36.	clockcoaches	тарганячки	Тваринний світ
37.	slimewanglers	слизяки	Тваринний світ
38.	micies	мишечки	Тваринний світ
39.	bicirculars	бінокль	Механізми/технічні пристрої
40.	telescopes	телескока	Механізми/технічні пристрої
41.	bundongle	барабан	Механізми/технічні пристрої

42.	other end	друга кінцевість	перекладацька компенсація
43.	tellyfone	телемелефон	Механізми/технічні пристрої
44.	IN TELLYPHONE VOICE	ДУЖЕ-БАЙДУЖЕ ПОВАЖНЯВИМ ГОЛОСОМ	компенсація
45.	earwigs	вухастики	Частини тіла
46.	anklet	щикавиця	Частини тіла
47.	strawbunkles	ягідка	Їжа та напої
48.	frumpkin pie	ясирний пиріг	Їжа та напої
49.	bugswallop	ахенітниця	Абстрактне поняття/процес
50.	filthing	гидобриdotина	Абстрактне поняття/процес
51.	rumpedumpus	розгардіяш	Абстрактне поняття/процес
52.	cage	звіротка	перекладацька компенсація
53.	bobsticle	перехняба	Абстрактне поняття/процес
54.	titchy	мала	зменшувальний оказіоналізм
55.	buckswashling	плескобанія	Абстрактне поняття/процес
56.	Loompaland	Лумпаландія	транслітеріція
57.	to gobblefunk	головоплутати	вигадана дія
58.	Fleshlumpeater	Тілогриз	Онім
59.	Bonecruncher	Костохруст	Онім

60.	Dream-Blower	Снодув	Онім
61.	[Oooow!]	Ба	оказіональний вигук, трансформація додавання, перекладацька компенсація
62.	to spikestick	шпичакати	дієслово-оказіоналізм
63.	wackcrackling	духоплетити	дієслово-оказіоналізм
64.	to splashplunk	роздирати	дієслово-оказіоналізм
65.	glummy	солодкішно й сливевственно	Контамінація
66.	squeakrip	туписклявий	Метатеза
67.	notmucher	лакуна	вилучення
68.	Eeeeeowtch!	Розвеляяккитят	Вигук
69.	Oooow!	Уй – юй!	Вигук
70.	Oweee!	Ай – я – яй!	Вигук
71.	Uggggggggh	Бе – е – е – е – е!	Вигук
72.	Ughbwelch! Ieeech!	Тхорявки й лайняки!	Вигук
73.	Yippeeeeeeee!	Урааааааааа!	Вигук
74.	buzzyhum	дзумкіт	Ономатопея
75.	phut – phut – phut – phut – phut	пух – пух – пух – пух – пух	Ономатопея
76.	scotty	скочилиясний	Афіксальний оказіоналізм
77.	hopscotchy	скочилиясний	Афіксальний оказіоналізм
78.	a bit scrotty	медузно	Графіко-

			орфографічний тип оказіоналізму
79.	absolootly	абсолютенно	Графіко-орфографічний тип оказіоналізму
80.	brekfust	снідоранок	Графіко-орфографічна оказіональна контамінація
81.	elefunt	солоник	Графіко-орфографічний тип оказіоналізму
82.	langwitch	мова	Графіко-орфографічний тип оказіоналізму
83.	frightsme	найшуренніший	Афіксальний оказіоналізм
84.	sickable	блюйно	Афіксальний оказіоналізм
85.	grueful	жахомахшоций	Афіксальний оказіоналізм
86.	piffling	флюйний	Афіксальний оказіоналізм
87.	little swishfiggler	курдупель	Афіксальний оказіоналізм
88.	squimpy	флюйний	Афіксальний оказіоналізм
89.	squimpy	прищак	перестановка
90.	wigglish	ахенітниця	Афіксальний оказіоналізм

91.	repulsant	бридогідний	Афіксальний оказіоналізм
92.	maggotwise	блювастики	Афіксальний оказіоналізм
93.	extra-usual	унікальнісний	Афіксальний оказіоналізм
94.	disgusteous	огиднячий	Контамінація
95.	delumptious	розкішливий	Контамінація
96.	flussed	хвилюшливий	Контамінація
97.	natterbox	базікало	Субституція
98.	kidsnatch	крадоцупнути	Контамінація
99.	spiders	павухатки	додавання оказіональності оригінальному узуальному елементу
100.	gloriumptious	фантрасмічно	Контамінація

PE3IOME

This master's thesis was devoted to the topic of novice words in the corpus of Roald Dahl works and their translations. As semantic-morphological occasionalisms often gobblefunk in the works of Roald Dahl, we aimed at finding translation ways of rendering rare new words to denote names, creatures, objects, invented animals and many other things in Roald Dahl corpus.

Occasionalism is a lexical phenomenon, which consists in the fact that words or expressions used in speech depend on a specific situation or circumstance, and do not have a generally used character. They can be specific to a certain jargon, professional group, regional language or even individual communication.

The analysis of occasionalisms in the works of Roald Dahl revealed a variety of neoplasms for the designation of proper names, objects, people, creatures, various partial linguistic occasionalisms of the language, in particular invented verbs, nouns, occasional exclamations and occasional word combinations.

The concept of word-formation structure is one of the main ones in the theory of word-formation, as it takes into account not only the plan of expression, the directly constituent components of a word, but also the plan of content, which involves explaining the word-formation semantics of a word.

The occasional words are not seen as violations of the language norm, but a new man appears with his new unique language.

Key terms: Roald Dahl corpus, novices, rare words, occasional words.